

מקומות¹ שבזיבה כל שראה ממנה שלש ראיות נעשה זב גמור לכל דיני זיבה, הן שראה אותם ביום אחד הן שראה אותן בשני ימים הן בשלשה ימים רצופים כל שלא יפסיק يوم אחד בין שתי הראיות, שהוב תלה הכתוב בראיות ולא בימיים, מה שאין כן בזבה שתלאה הכתוב² ביום ולא בראיות, וכל שראה הזב שלש ראיות בזבה נעשה זב אף לטעינת קרבן ר"ל שע"פ שספר שבעה נקיים וטבל והעריב שמשו איננו נכנס למקדש ולא אוכל בקדשים עד שיביא קרבן ביום השמנוי, אבל כל שלא ראה אלא שתיים ע"פ שהוא זב לעניין טומאת משכב ומושב ולספירת שבעה נקיים ולטעינת מים חיים מכל מקום איננו זב לקרבן, אלא סופר שבעה וטבל ומערב שמשו ונכנס למקדש או אוכל בקדשים, והוא שאמרו³ אין בין זב בעל שתי ראיות לבעל שלש אלא קרבן. הא בראיה אחת איננו זב כלל והרי הוא כורי בעלמא ואינו טמא אלא טומאת ערבי, ואותה צריך לידע שהזיבה אפשר לה לפעים לבוא על ידי אי זו סיבה ולא מחמת חולי גמור, וכל שהוא בן ע"פ שראייתו בסימני זיבה אינה זיבה כלל אלא כורי בעלמא, וכדכתיב⁴ מבשרו, ולא מחמת אנשו⁵ ופירשו רבותינו במסכת נזיר⁶ שسبות אלו צריך לבדוק בשבעה דרכיהם, במאכל ובמשתה במשא בקפיצה בחולי בהרהור במראה⁷, ופירושין, במאכל ומשתה שאם אכל ושתה הרבה או אכל ושתה דברים המביאים לידי שכבת זרע חולין בה, וכן אם נשא משא כבד או קפץ למקום קפיצה גדולה⁸ ובכלל אלו אם הואה על גבו או שהיתה חולה⁹ מצד אחר ומתוך חולשת חותמי ורפויין עצבי או ראיות לו כך, או שראה אשה ונתואה לה הרבתה, או שהרהור הרבתה בעסקי ביה אם באשה שכבר מכירה או שאינה מכירה, כל אלו חולין בהם, אלא שבות¹⁰ אלו לפי מה שהתבאר בתוספתא של מסכת זבים¹⁰ הלווקות בדיניהם, שהمرאה וההרהור חולין בהן בכלל ראיות שהוא בהם מעט לעת כדי ראיית קרי שחולין בה כל זיבה הבאה אחריה מעט לעת, אבל שאר¹¹ הסבות חולין בהם כל זמן שהוא מצטרע מאותו משא וקפיצה וחולי¹¹ או המאכל והמשתה אם שעור רב ואם שעור מועט, אבל שאר סבות כוגן אורח הכלב שנינה ושוחק ורכיבה אין משגיחין בהם, ומכל מקום בדיקות אלו אין אנו צריכים להם לכל שלש ראיות אלא בקצתן, והוא שראייה שלישית אין צריכה בדיקה כלל, והשנייה צריכה בדיקה לטומאה ולקרבן, והראשונה צריכה בדיקה בהרהור, וכיitz הדין ראה ראייה ראשונה בין בסבה בין לא סבה איננו זב כלל אף לטומאה, ואם כן אינה צריכה בדיקה מחמת עצמה וכן לא מחמת השנייה שהשנייה אינה תלואה אלא עצמה, שאם נראה בלא סבה ע"פ שראייתה בסבה הרי הוא זב לטומאה, ואם היא

1) נזיר ס"ה ב' ד"ה בשבעה ונדה לה"ה ב'. 2) ויקרא ט"ז כ"ה וע' בrichtot ח' ב'.

3) מגילה ח' א'... 4) ויקרא ט"ז ב'. 5) כדאי' נדה לה"ה א'. ס"ה ב'. 6) במשנה נזיר ס"ה ב' ובדברי רビינו שם וגו' בנדה לה"ה ב' וברמב"ם הל' מהוסרי כפירה פ"ב ה"ב, "במראה וההרהור" ולענ"ד בצל"ל גם בדברי רביבנו כאן כי בדבריו להלן מפרש מראה ואחר' ההרהור וע' בראשי' בסוגיין ד"ה בודקים סדר אחר לגמרי. 8) כ"כ רביבנו גם בנזיר ס"ה ב' וע' רמב"ם הל' מהוסרי כפירה פ"ב ה"ב. 9) נראה שזה פ"י, "בחולי" וכן נראה מדברי הרמב"ם שם אבל בנזיר ס"ה ב' רביבנו כמו כאן בדיקות ואחר, "ארע לו כך" כי וועל' בחול ר"ל חולין הזיבה עצמה" וא"י מקור לדברי רביבנו אלה וגם אינני מבינים וצ"ב. 10) פ"ב ה"ג. 11) גם בנזיר ס"ה ב' כי רביבנו, "חולין" אבל בתוספתא ורמב"ם הל' מהוסרי כפירה פ"ב ה"ג פרט מאכל משתה קפיצה משא ולא כי, "חולין" ודברי רביבנו צ"ב, העירני שاري החו"ב מהו"ר פנחס שלזינגר נ"י על דברי הגר"א לתוספתא זבים פ"ב שם יוצא ברור שהבין את התוספתא לאו דוקא כלומר שגם בחולי חולין כל זמן שמצויר וגם העירני על הרוש' והרא"ש זבים פ"ב מג' שכ' גי' הגמ' בנזיר ס"ו ב' שגר' שמול חולין, במילה עד שיתרפא ממנה שאין לך חולין מוה ואולי גי' זו מקור דברי רביבנו שכחולין חולין כל זמן שמצויר ממנה.

בסבב אע"פ שהראשונה بلا סבה אינה זוב לטומאה, אלא שמלכון מקום צריכה בדיקה מצד השלישית שאין קרבן אלא כשהשלישית באה אחר שחיטם שלא בסבה, ונמצאת ראשונה צריכה בדיקה מצד השלישית, והשנייה מהמת עצמה לטומאה ומהמת השלישית לקרבן, והשלישית אינה צריכה בדיקה כלל, שכן שראת הראשונה¹ بلا סבה אף כשראה השלישית בסבה² געשה זוב לקרבן דכתיב³ והווב את זובו לוכר ולנקבה, בראשיה שלישית הוקשה לנקבה⁴, וזהו שאמרו שם⁵ בשבעה דרכים בודקין את הזוב עד שלא נזקק לטומאה הא משנוקק לטומאה דהינו אחר שנעשה זוב לטומאה אין עוד בדיקה.

אע"פ שבאים כל זיבה הבאה מהמת אונס אינה זיבה על הדרך שביארנו, באשה איןנו כן אלא כל דם הבא בימי זיבה אפילו בא מהמת סבות אלו שהוכרנו או כיווץ בתן הרי הוא דם זיבה ונעשית בה זבה גדולה בראשית שלשה ימים רצופים אלא אם כן בדם הבא מהמת קישי של ולד כמו שתתברר במקומו⁶, ועל זו אמרו דרכו של איש ליבדק ואין דרך של אשה ליבדק כלומר דינו של איש בהצרכת בדיקה אם בא מהמת סבה ואין דינה של אשה בכך.

אתרוג שווה לאילן בשלשה דרכים, לערלה ולבני ולשביעית, ר"ל שלענין שלשה דרכים אלו הולכין בהם אחר חנטה, ואם נחנט בשלישית ונלקט ברביעית הרי היא ערלה, ואם נחנט ברביעית ונלקט בחמישית הרי הוא רביעי, ואם נחנט בשביעית ונלקט בששינית הרי הוא שבעית ואסורין. ואם נחנתו בששית ונלקטו בשביעית הרי הוא כשל ששית ומתרין, ויש חולקים⁷ בשביעית כמו שביארנו בראשון של ראש השנה⁸, ובשלישי של סכה⁹, אבל לעניין מעשר דינו כירק לילך בו אחר לקיטה, אע"פ שנחנתו בשנה אחת איןנו מתעשר מן הנלקט בשנה זו על הנלקט בשנה אחרת, וזהו שאמרו אחר לקיטתו עשרו, שלא בא להפקיע ממנו היוב מעשר עד שעת לקיטתו¹⁰, שבודאי אם אכל ממנו במחבר דרך קבוע חייב בעשר¹¹, אלא שלא נאמר אלא לעניין עשור מזו על זו, וכן לעניין שבשנה ראשונה ושניה מתעשרין מעשר שני ובשלישית מעשר עני, והולכין לעניינים אלו באתרוג אחר לקיטה, וראש שנה שלו חמשה עשר בשבט אף לעניין לקיטה, כמו שביארנו בראשון של ראש השנה¹².

ולענין ביאור סוגיא, גודלי הרבניים¹³ פירשות בדרך אחרת, והוא שהם פירשו שווה לאילן להיות ערלה ורביעי ושביעית¹⁴ נוהגין בו, וגודלי המפרשים¹⁵ מזמנים עליהם שם אמר כן היה לו לשנות גם כן ששות לאילן לחוב¹⁶ שכחה ופיאה מה שאין כן בירק הויאל ואין מכניםו לקיים, וכן¹⁷ אסור להרכיבו עם הירק, דאלו יرك בירק בארץ אסור משום כלאי זרעים אבל בחוץ הארץ מותר¹⁸, אלא שעקר הדברים לעניין ביאור

1) ברור שצ"ל „הראשונות“. 2) כצ"ל גם בדברי רבינו גזיר ס"ה ב' ע"י". 3) ויקרא ט"ז ל"ג. 4) כדאי נזיר ס"ה ב'. 5) גדה ל"ז ב'. 6) ע' רמב"ם הל' מעשר שני פ"א ה"ה והל' שמיטה פ"ד הי"ב. 7) ט"ז א' ד"ה אחר וד"ה זהה. 8) ל"ט ב' ד"ה אתרוג ובמkommenות הניל מסיק רבינו לעיקר הלכה,, שלא אמרו אחר לקיטה אלא לחומרא אבל לא לkolala''. 9) ע' מעשרות פ"א מה ורמב"ם הל' מעשר פ"ב ה"ה ועי' בכ"מ שם. 10) ע' מעשרות פ"ב ופ"ג. 11) י"ד ב' ד"ה כבר. 12) רש"י בסוגין ד"ה בג' וגם בסוכה ל"ט ב' פ"י שווין רק לגבי ערלה ורביעי אבל לא בנוגע לשבעית וכל הראשונים ז"ל כ' דברי רש"י כמו שהם לפניו רק הרשב"א בח"י כ' דברי רש"י כמש"כ רבינו ששביעית נוהג בו וצ"ב, וקשה לי על פרש"י שערלה נוהגת בו פשיטא מאין קמ"ל הלא כתוב בו „פרי עץ“ הדר וצ"ב. 13) הראב"ד ז"ל. 14) Tos' בסוגין ד"ה מה הקשו שליתני שווה לירק בפטור פיאה (ולא הוציאו שכחה אבל הריטב"א כ' בשם Tos' גם שכחה) והרשב"א והרמב"ן בח"י מסופקים בזה והראב"ד ז"ל פשיטא לי. שהייב וצ"ב והדברים ארוכים ואכם"ל. 15) קושיא זו כ' רשב"א ורמב"ן בח"י ועי' מה שתירצנו. 16) כדאי ליקמן ל"ט א'.

כפי' ראשן, ואף גדוֹלִי הרבניים¹ עצם פירשו בראשון של ראש שנה² כדעת ראשן. (דף ג' א') ולענין ביאור גם כן, שאמרו דארחיה³ דאתרוג כירק מה יرك דרכו ליגדל על כל מים, פירשו שצERICAה כל מיני המים, ר"ל בין מי גשמיIM בין השקאה ברגל⁴, ואחר שאף אתרוג כו' הוקש בזה עם הירק להיות אחר לקיטתו עשו, ולא לדון בעניין זה כדין האילנות שדרכו ליגדל על רוב מים ר"ל על מין המים שהוא רוב השקאה⁵ והוא מי גשמיIM שהם מספיקין לאילנות, שכך למדנו במסכת ראש שנה⁶ מגרון ויקב, דכתוב⁷ כדוגן מן הגרון וכמלאה מן היקב, מה גרון ויקב דרכו ליגדל על רוב מים, ר"ל מי גשמיIM ומתעשרין לשברה ר"ל אותה שבאו⁸ שליש ולא אחר לקיטתן, כד אילנות שגדلين על רוב מים ר"ל מי גשמיIM מתוערין לשברה ר"ל אחר חנטה ולא אחר לקיטה, ואע"פ שלדעינו מעשר פירות מדרבנן, קרא מיהא אסמכתא הוא, יצאו יקות שגדילתן על כל מים ומתוערין אחר לקיטתן וכן באתרוג.

הכוי הרי הוא ספק חייה ספק בהמה, ומתוך כך נותני בו חומריו שניהם, והוא שאמרו בשני של בכורים⁹ כוי יש בו דרכים שהוא שוו לחייה, והוא שדמו טוון כסוי ואין שוחטין אותו ביום טוב ואם שחתו אין מכסין את דמו, ויש בו דרכים שהוא שוו להבמה, והוא שחלבו אסור, ויש בו דרכים שאיןו שווה לא לזה ולא לזה, והוא שיש בו משום כלאים עם זה ועם זה, ושחכותב חיתו או בהמתו לבנו לא כתב לו את הכוי, ולענין כלאים מיהא איני יודע מה הוצרכה שאפירלו נתרבר¹⁰ לנו שהוא מין היה אסור להרביינו עם חייה אחרת שאינה מינה אף בדומה לה, וכן אם נתרבר¹¹ שהוא מין בהמה אסור להרביינו עם בהמה אחרת שאינה מינה אף בדומה לה, ושאר דברים מיהא שווה הוא לשניהם, ר"ל שטוען שחיטה ומטמא משום נבלה ומשום אבר מן החי.

המביא גט מדינת הים צרייך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, ולא סוף דבר בגין נשים אלא אף בשחרורי עבדים כן, וזה שאמרו זו היא אחת מן הדריכים ששו גיטי נשים לשחרור עבדים, ועקר דבר זה יתבאר בראשון של גיטין¹².

לענין פירוש, מה שנאמר בסוגיא זו כל היכא דאיתא פלוגתא תני דרכם פירשו כל שהדבר יש בו חלוק לידיים בדרכ זה ולא באחר, והוא שבמשנתנו נקנית בשלש דרכים ולא בחפה וחלפן, ובזב באלו דוקא ולא בשינה ושותוק ורכיבה אע"פ שambilאות לידי קרי¹³, ובאתרוג באלו ולא לענין מעשר, ובכוי בדרכ זה לחייה ובדרך זה להבמה ובדרך זה לא לאחד מהם, ובגיטי נשים ושחרורי עבדים שווים הם בשלשה דרכלים¹⁴, והם לומר בפני נכתב ובפני נחתם ולהכשיר עליהם עד כותי באותו זמן ולפסקול כל שחותמיהם גוים, אבל לענין תן גט זה לאשתי ושתר שחרור זה לעבדי אינם שווים, אלא חזר באשה מפני שחוב הוא לה, ואיןו חזר בעבד מפני שוכות הוא לו וכןין לאדם שלא בפניו¹⁵ ואע"פ שמצוות שיש בהם חלוק ונאמר בהם לשון דברים¹⁶.

1) רשי"י - 2) י"ד ב' ד"ה שוה וברור לי שדברי רשי"י משלימים זה את זה. 3) בגם' שלנו "דדריכה". 4) לשון הכל' דברים י"א י". 5) ולא כפירושי בריה י"ד א'. 6) י"ד א'.

7) במדובר י"ח כ"ז אבל בגם' שלנו שם בריה למדו זה מפסוק באספ"ר מגןך ומיקבר' דברים ט"ז י"ג וכן גרסו שם רשי"י ותוס' עי"ש אבל כאן בקידושין מביאין רשי"י ותוס' כנוסחת רבינו וניל'

שו יותר ישירה כי כדוגן וכו' כי בפרשת מעשר. 8) צ"ל "שהביאו". 9) מ"ח וחלאה 10) ע' Tos' בסוגיאן ד"ה לא ומהרש"א והרש"ש. 11) ט' א'. 12) שינוי מביאה לקרי ע' יומא י"ח א' רמב"ם הל' עובדות יו"כ פ"א ה"ז ורכיבה אי' גדה י"ד א'. 13) כדאי' גיטין ט' א'. 14) שם י"א ב'.

15) ע' תוספות הרא"ש שהקשה כו' ותמי' באופן אחר.

כמו שבעה דברים בגולם ושבעה בתלמיד חכם¹ וכן בפתחה ואונס, שאמרו² הפתחה נתון שלשה דברים והאונס ארבעה, אבלו אין אלא מפני שהם גופים מוחלקים וכל אחד בשלו אין בו שום חלק, ועוד שלשון דרכם אינו גופליפה אלא בביית השימוש כלוי בכך וכך דרכם ואין לומר בזה ששבעה דרכם שהרי הדברים עצם הוא מיחס עליהם.

וכן לעניין ביאור, מה שאמרו סלא דעתך אמינה הויאל וגמר קיתה קיתה וכו' מה שדה מיקני בחלפין וכי קמ"ל, ומושום³ דאתה באפחות מפרוטה לא מיקニア נפשה, יש⁴ שואלים והויאל וגנירה שוה היא למאה מעטה מטעם זה, והלא בשטר לא מעתו מטעם שאין בו שוה פרוטה, אחר שיצא לנו מהיקשא⁵ דויצאה והויתה, אלא שאף הם משבים שמאחר שאין היצאה אלא בשטר על כחנו ההוויה בשטר אע"פ שאין בו שוה פרוטה, אבל קניון שדה עפרון לא היה בו קניון חלפין אלא קניון כסף⁶, למדין הימנה לכל קניות שכשודה⁷, אלא למאה שהיא בו, ונחותר את הדבר לכללו⁸, ר"ל דאתה באפחות מפרוטה לא מיקニア נפשא⁹, ויש גם כן טעם¹⁰ לדבר, בשטר לאו אדעתה דמן נחתה¹⁰, שהרי היא קונה הסודר מן הדין, ומאהר שקונין בכלי אע"פ שאין בו שוה פרוטה, לא מיקニア נפשה, ומאהר שבטל ממנה דין חלפין, בטל אף בשעה שם שוה פרוטה, ואפילו נחצרית, בטל דעתה¹¹, והרי היא כמתרצית להתקדש בדברים בعلמא שאינו כלום, וראיה לשני אלו, הילך¹² מנה על מנת שתחוירה לי שיש כאן יתר מפרוטה ושיהיא מתרצית בכך ובאהה לא קנה מפני שהוא עיין חלפין, כמו שיתברא¹².

א"ג 72ב-73א
ולענין ביאור, זה שאמרו אתה באפחות מפרוטה לא מיקニア נפשה, פירשו גдолין הרבניים¹³ מפני שגנאי הוא לה, עד שלמדו קצת אהרוןיהם¹⁴ מדבריהם שם היא מתרצית בכך יהיו קדושים לדעתם, ומתחמיים עליהם בכך, עד שגורסין באפחות מפרוטה לא מיקニア, כלומר אפילו נחצרית מפני שאין כאן כסף, ואינו¹⁵ אלא לדבר בعلמא, ואפיילך¹⁶ הודיעעה שאינה מקפתה בכך, ואין צורך לשנות הגירסה, שאף כונת גдолין הרבניים¹³ שגנאי הוא לכל הנשים, ואפילו פרשה בטל דעתה כמו שפירשנו, וראיה לדבר מה שאמרו למטה¹⁶ מי טמא בית שמאי, ר"ל שאמרו בדין, אשה מקפתה על עצמה ואינה מתקדשת באפחות מדינר, אלא מעתה בנתיה דרי ינא דקפין אנטישיהו ולא מיקדשן באפחות מתפרקא דдинרי אי קבלה חד זוזא¹⁷ hei נמי דלא מיקדשא ותרץ פשطا ידא לא קאמינה, דכיוון דaicא ממונה מיקדשא, כי קאמינה בקדשה בלילה אי נמי בשליח קבלה, ולא קדשה¹⁸ אלא מעתה אם אינה מקפתה בכך, דפשיטה ליה בטל דעתה.

ויש מגלGINI בכאן דין אחר, והוא שמקשים האיר יעלה על הדעת ללימוד חלפין

1) אבות פ"ה מ"ז ובספרינו לי "תלמיד". 2) כתובות ל"ט א'. 3) בغم' שלנו גם בכל הראשונים הנוסחא, ואשה באפחות משה פרוטה" ול"י, "ומושום". 4) הראב"ד הובא בחו"ר הרשב"א בסוגין. 5) לקמן ה' א'. 6) נ"ל שחסר, "ואין". 7) צ"ל, "שבשודה". 8) אוili ר"ל שמטעם זה אין למדין אלא מה שהיא בו וכ"כ הרשב"א ז"ל. 9) אלו דברי רבינו הם לתרץ קושיית הראב"ד מודיע לא מעטו שטר מטעם שאינו ש"פ. 10) וא"כ אין גנאי לה להקנות עצמה ונ"ל שחסרים כאן אי זה מילים אחדות אשר חוכם משא"כ בחליפין של דעת ממוני נתתי ע' רשב"א ובגהות לתוספות הרא"ש. 11) ומושב קו' תוס' בסוגין ד"ה ואשה. 12) לקמן ו' ב'. 13) רשי' בסוגין. 14) ר"ת בתוס' בסוגין ד"ה ואשה. 15) אלו דברי רבינו הם. 16) י"א א'. 17) בgam' שלנו שם נוסף, "מאחר" שאין לו מובן. 18) ברור שצ"ל, "הקשה" ומהרשר"א ועزمות יוסף לקמן י"א א' זכו לכונן לקוי' רבינו עיי"ש.

21/07/2018

משדה עפרון, והרי שדה עפרון לא היה נקנה בחלפין, שאין קניין חלפין בגוי, לא¹ לו מאחרים ולא לאחרים ממנו, עד שבאיין למדוד מכאן שיאה קניין חלפין קונה בגוי בממונו, ואף הם מביאים ראייה ממה שאמרו² בNUMBER לבן מכך מקנותו³, ולא בתבואה וכלים ומאי ניהו חלפין, אלמא דבמונו מהני ומה שאמרו בביברות⁴ מדישראל בחדא גוי גמי בחדא, פירושו בלבד מחלפין, דהא⁵ על כרחין ישראל בחדא דקאמר, פירושו בלבד מחלפין, אלא שהנהיגו לכתוב⁶ בהרשאה של גוי שהגוי קונה מן המרשה או האהר ממוно במנא דכשר וכו', ולא לכתוב וקנינה מפלוני לפולני גוי שלשון זה⁶ מורה זכיה מתורת שליחות ואינו בר שליחות⁷ ואע"פ שבכל מורה אמרו בבבא קמא⁸ שליחא שוויה, אפילו קונה הוא עצמו ממוно, גוי לא בר שליחות הוא, כשם⁹ שהרשאה מועלת לעניין دائ נפלין ונכסי קמיה יתמי אין כח ליתומים להבע ללווא או לנפקד אם אב¹⁰ ביד המרשה אע"פ שאין להם שליחות, כך הדין בגוי¹¹ שאחרים יכולין להקנות לו כמו שוכין לקטן, ומכל מקום יש מפרשין¹² שאין קניין סודר בגוי כלל, דקטן הוא דאג"ב דלית לייה שליחות אית ליה זכיה, הוайл יכול לבא לתורת שליחות, אבל גוי דלא אתי לכל שליחות אף זכיה אין לו¹³, וסוגיא שבכאן כך פירושה¹⁴, הוайл ושדה ישראל נקנה בחלפין ניליף קיחה משדה עפרון קמ"ל. ולוי נראה שמדובר עד שלא נתנה תורה ובני נת אף הם מצוים על הדינן¹⁵, כל דרכי הדינן והקניות היו שוות לכלם, וכן עקר, והרי כתוב¹⁶ זואת לפנים בישראל שלפ' איש געלויז.

(ז"ג, ב') **האב זכאי בנתו, נערה, בקדושה, להיזון שלו, בכסף ר"ל שמקבל** כסף קדושה והוא שלו, וכן בשטר לצורך על פי צלהוthon, ובבאייה ר"ל שנוטן לו מתנה¹⁷ שישיאו בתו ויקדשה בביאה או שמוסרה לו לקדשה בביאה بلا דמים¹⁸. ודבר זה בנערה ואין צורך בקטנה, שהרי נאמר²⁰ באמה העברית אין כסף, והוא מקרה מיותר, שמאחר שامر ויצאה חنم לא הוצרך לזרם אין כסף, אלא שבא לדירוש ממנו אין כסף לאדון זה כשיוצאה מביתו בסוגי נערות, אבל יש כסף לאדון אחר כשיווצה מרשותו בעודה נערה, וזה אב שמקדשה והקדושין שלו, ומה שהתקשו על זה ואימא לדידה, פירושו שהרי אין כתוב כאן אין לו כסף כדי שתדריך לזה אין לו אבל לאחר יש לו, אלא אין כסף כתיב, ואע"פ שעלה כרנתנו על האדון הוא חזר. מכל מקום

1) דברים אלו הוסיף רבינו על דברי ר"ת ודבר חדש ממשיענו רבינו שאין חלוק בין קניין גוי מגוי או מיישראל ויל' ואכם"ל. 2) למן ח' א'. 3) ויקרא כ"ה נ"א והנה הש"ך זיל בחז"מ קל"ג סק"ל דזה סברת ר"ת וכו' זול דילך לגורפי אתה לגורי עבד עברי אין נקנה בחליפין לעכו"ם מטעם שאין חליפים מועל לעכו"ם עכ"ל ולעג"ד ע"פ הגמ' בכורות י"ג א' ,,אם גופו קונה ממונו לא כש"כ" אין שום סברא לומר שהתורה גلتה בקניין גופו של ע"ש שאין חליפים לעכו"ם גם בקניין ממון אדרבתה. 4) י"ג א. 5) הוספה רבינו. 6) ראי' לדברי קצחה"ח בחור"ם סי' קכ"ג סק"ה. 7) כדאי' בבא מציעא ע"א ב. 8) ע' א. 9) ע' בבא קמא ק"ד ב'. 10) ב' דצ"ל ,,אבוד". 11) ע' טור וב"י חור"ם סס"י קכ"ג. 12) אני יודע מי הם ומכאן ראי' לשיטת הש"ך בחז"מ קכ"ג סק"ל שס"ל כן נגד שיטת ר"ש. 13) ע' בבא מציעא ע"ב א'. 14) הש"ך שצינו באות ג' זכה לכונו לפירוש זה ממש עי"ש בסוף דבריו. 15) כדאי' סנהדרין נ"ז ב'. 16) רות ד' ז' וראי' זו צ"ב מנ"ל שנהגו כן גם קודם מתן תורה. 17) ע' רש"ם שmobא בתומים סי' קכ"ג סק"ב וע' גם ש"ך שם. 18) תוס' בסוגין ד"ה האב כי בשם ירושלמי שנחטנו לו,, שכר" לkadush בביאה ובירושלמי כתבות פ"ד ה"ז כ"ח א' ,,לכשתקנה לי בתדר בביאה יהיה לך כסף זה" והלשון סובל ב' פירושים. 19) ולשון זכאי נופל גם כשהיא בו ממון והוא נגד היירושלמי הנ"ל וע' הפלאה"ה בסוגין. 20) שמות כ"א י"א.

אתה יכול לדקק אין כסף ביציאה זו שמאdon ות לשום אדם אבל יש כסף ביציאה maidon אחר אלא שאינו לאdon שלה ר"ל שמתקדשת בכיסף והוא שלה, ומירץ בה השתא אביה מקבל את קדושה כדכתיב¹ את בת נתתי לאיש הוה, ואיהי תשкол כספה, כלומר וכי בחנוך זכתה תורה לקבל קדושה, וכן מה שהקשו ואימא הני מיל' קטנה דלית לה יד², כלומר שאף לעניין גט כל שבחיי אביה וכשהיא ברשותו וכגון שלא נשאת אלא שנתארסה אינה מקבלת גיטה אף בזדעתו לשמרו לדעתנו כמו שנבאר בפרק שני³, וגдолין הרובנים⁴ פירשו כאן לדלית בה⁵ יד, שאינה בת עונשין כלל ולא בת עמידה בדיון לשום דבר, וברביעי של כתבות⁶ פירשוה דלית לה יד, לקבל קדושין, וו' אינה שאף נערה אין לה יד לקבל קדושה כמו שיתבאר⁷, ובמה שפירשו כאן מיהא מפני שאינה בת עונשין, ולא פירשוה לעניין קבלת גיטה על הדרך שכתבנו, נראה שהצרכיכם לפרש כך מפני שהם סוברים שאף היא מתגרשת על ידי עצמה בחיה אביה אף באירוסין כמו שנבאר לשיטתם בפרק שני⁸ אלא שעיקר הדברים דעתנו.

ולענין הסוגיא מיהא יש לשאול, והאיך תעלת על דעתנו לפרש את המקרה בקטנה, והרי כתוב⁹ והוציאו את הנערה⁹, אפשר שקידשה כשהיא קטנה ונעשית נערה ווינתה, וrama תאמר בקטנה מה הוצרך למדזה השטא זבוני מובין לה קובלן קדושה מיביעיה, אפשר שלא זכתה תורה אלא בש...¹⁰ מועט לשש שנים אבל לקדשה לאדם אחר עולמית לא, והוצרך לומר שבקטנה מיהא אביה מקבל קדושה. אבל נערה דאית לה יד שהרי מצינו בה שהיא מקבלת גיטה אף בחיה אביה ואף כשהיא ברשותו ר"ל שלא נשאת עדין אלא שנתארסה וכמו שאמרו¹¹ נערה המאורסה היא או אביה מקבלין את גיטה כמו שיתבאר¹¹ תאמר כן בקדושיםין והילךري איהי תיקדיש נפשה ואיהי תשкол כספה ומהיכן בא שלא תהא יכולה לקדש עצמה ולהיות הכסף שלה, והביה מסברא והוא שאמר מסתברא דיציאה דכותה קא ממעט, כלומר בשם שאתה ממעט ואומר אין כסף לאdon כך אני מדקק אבל יש כסף לאdon בנערת, וזה יציאה דכותה adon, בנערות בנערות¹², זו היא מסקנת הסוגיא, וכן הלכה שאין לנערת יד כלל לקבל קדושין בחיה אביה אלא אם כן יצא מרשותו על ידי נשואין כגון נשאת ונתאלמנה או נתגרשה בנערותה הא נערה בחיה אביה ושהיא ברשות אביה יכולה לקדש עצמה אלא אביה מקבל קדושה והם שלו.

ומכל מקום לעניין ביוור הסוגיא, תחללה הביאות בגמרה מדכתיב¹³ בנערותה בית אביה, כל שבב נערים לאביה, ושאלו עליה אלא הוא דאמר רב¹⁴ מנין שמעשי ידיה של בת ר"ל של נערת הרי הם לאב, שנאמר¹⁵ כי ימכור איש את בתו לאמת, מה

1) דברים כ"ב ט"ז. 2) מדברי רבינו לקמן נראה ברור שלא היה לפניו בಗמ' "לקבל קידושים" וכן לא גרים לה גבי נערת וכן בכתובות מ"ז ב' ליתא בגמ' וגורסת הגמ' שלנו צ"ע ומתווה שלא עמדו המפרשים על זה. 3) מ"ג ב'. 4) ע' רש"י ד"ה ואימא וד"ה אבל 5) צ"ל „לה". 6) מ"ז ב' ד"ה קטנה. 7) לקמן מ"ג ב'. 8) דברים כ"ב כ"א רבינו וכן חוס' ד"ה ואימא לנו מפרש"י ונΚטו פסוק זה מدق"י בו, וסקולה" א"כ ע"כ בנערת ממש שהיא בת עונשין אבל רש"י ב"ה ואימא הביא פסוק י"ט ונתנו לאב הערת וצ"ב מדווע לא ב' פסוק ט"ז. 9) רש"י ד"ה ואימא כי פסוק אחר ע' Tos' ד"ה ואימא. 10) בכ"י מקום פנוי כאן ונ' דצ"ל „בשמכראה לזמן". 11) לקמן מ"ג ב'. 12) רבינו מאחד פי' רש"י ותוס' ע' קו' Tos' בד"ה יציאה ותוס' ס"ל לבנערת מייריה דהא קטנה ילפיגן מאת בתי כדלעיל. 13) במדבר ל' י"ז. 14) בסוגיאין וכן בכתובות מ"ז ב' „רב הונא אמר רב" ולקמן כי רבינו „רב הונא". 15) שמות כ"א ז'.

אהמה מעשי ידיה לרבה אף הבת מעשי ידיה לאביה, ואע"פ שפסוק זה בקטנה נאמר, כבר שאל בפרק גערה שנחתפתה¹, ותרצוה בלשון זה קטנה לא צריכה קרא השתה זבוני מזוביין לה מעשי ידיה מיביעא כי איצטראיך קרא לנערה, ומכל מקום שאלו תייפוק לי מבנעריה בית אביה, ההוא בהפרת נדרים כתוב כלומר ואי אתה למד משם אף² לקדושין שיהיו של אב דמנוגא מאיסורה לא ילפינן לא לקדושין ולא למעשי ידיה³, וכי תימא ניליף מknסא, ר"ל של אונס ומפתחה שכותוב³ בהן ונתן לאבי הנערה חמשים כסף, ממוגנא מknסא לא ילפינן, וכי תימא ניליף מבשת ופגם, וכשם שבשת ופגם לאביה, כך קדושין לאביה, שהרי בשת ופגם אינו קנס אלא ממון שהרי הכל לפוי המביש והמתביש⁴ שאני בשת ופגם דאית לאבוה נמי צURA בגויהו⁵. ויש לשאול⁶ היאך עליה בדעתו שיהיו קדושין לאב⁷ אלא מקדושין, וכמו שאמרו בפרק גערה⁸ دائַ בָּעֵי מסר לה למגוזל ומוכחה שחין, ואע"פ⁹ שכופין אותו להוציא¹⁰, מכל מקום קדושיו קדושין, ומאחר שרשי לפגמה אם רצה לקדשה למגוזל ומוכחה שחין דין הוא שיחא בשתה ופגמה שלו, וכל שלא יצא לנו מקדושין שיהיו לאב אף לבשת ופגם לא למדנו, ומתוך כך כתבו גדולי המפרשים⁸ שעל מעשי הבת הוא חורר ולא על קדושין, ומשהביא שמותר רב הונא, ר"ל מנין שימושי הבת לאביה וכור שבקינחו לקדושין ואיירי במעשי הבת, ואין שתה הסוגיא מוכחת בכך עקר סוגין אקדושים קאי, והרבה טרחו המפרשים בתירוץ קושיא זו, ויראה¹² לי שמלל מקום דרך התלמוד¹³ שלא להיות המקשה משבגיה על כך, וכמו שאמרו למטה¹⁴ בסוגיות עבד עברי עובד את הבן ואינו עובד את האת, ופירשו בה מרובה אני את הבן שבן גם תחת אביו ליעידה ולשدة אחזה, והקשת, אדרבה מרובה אני את האת שכן גם תחתיו ליבום, ותירץ כלום יש יבום אלא במקום שאין בן הא יש בן אין יבום, והקשה אלא טעם דאית בה האי פרכא הא לאו הכי אה עדיף ותייפוק לי דההט תורה והכא חדא¹⁴, ולא היה משבגיה על שאף שדה אחזה לא למדנו להיות הבן גם תחת האב יותר מן האת אלא מטעם שאין יבום אלא במקומות שאין בן, והוא שתירץ לו על זו שדה אחזה נמי מהאי טעם הוא דקמא¹⁵ ליה לתנאה כלום יש יבום אלא במקומות שאין בן וכוי¹⁶, ואף בו היה יכול לחריצה בכך ר"ל בשת ופגם גופיהם מקדושים הוא דקמה ליה לתנאה, וכל שלענין קדושים לא למדנו

1) כתובות מ"ז א'. 2) וכן פירושי ג"כ וכי תימא ניליף מיניה הראשון שקאי על ממון סתום ר"ל הון קידושין הון מעשי ידיה אבל על השני פירושי רק קדושין כי מעשי ידיה א"א למלילן מknסא כמו שאמרו לקמן ד' א' אבל צ"ק כי בכתובות מ' ב' פירושי ניליף מknסא אף שאר שבח ממון געוריים לאביה עכ"ל ומשמע שם פ"י גם על מעשי ידיה. 3) באונס כתוב דברים כ"ב כ"ט ולפתחה ילפינן לה מפסיק זה בכתובות כ"ט ב'. 4) כדאי כתובות מ' א'. 5) בגם' שלנו הגירסתא "דאכוה שיד בגויהו" והוא תקון ע"פ רש"י עיין רש"א רמב"ן וריטב"א. 6) כן הקשו תוס' וכל הראשונים ז"ל. 7) ברור שחרר וצ"ל "מבשות ופגם הא בושת ופגם לא ידעינו שהן לאב" (כ"ה בתוספות ד"ה וכי). 8) כתובות מ' ב'. 9) ד"ז ל"י בתוס' וראשונים ז"ל. 10) כדאי כתובות ע"ז א'. 11) הראב"ד וגם הרשב"א בסוגין כ' זה בשם הראב"ד ותוי זה כ' גם תוס' כתובות מ' ב' ד"ה دائ עי"ש שדחו ג"כ תי' זה ולהלן קרא ריבינו לבריתא זו שמוצה "רב הונא" ודע שאין לעמוד על גירסת ריבינו בגמרא אפילו במקומות שmbיא דברי הגמ' כל זמן שלא כתוב כמש"כ להלן, ותרצוה בלשון זה או "זזה דבריהם" וכדומה מה הלשונות וכל זה נתברר לי מקומות רבים, ושמור על כלל זה. 12) כ"כ גם הרשב"א והרמב"ן ותוס' כתובות מ' ב' ד"ה دائ אלא שם ז"ל לא הביאו ראי' וריבינו מוסיף על דבריהם ראי'. 13) לקמן י"ז ב'. 14) בגם' שלנו "הכא תורה והכא חדא". 15) שם ל"י "דקמא" אלא "דקא נפקא ליה". 16) מלה זו מיותרת עי"ש בגמרא.

15.07.2019 10:28

לבשת ופוגם לא למדנו, אלא שהרחיב לו את הדרך לומר שאף אלו למדנו בבשורה ופוגם להיותם לאביה ממקום אחר אין למדין קדושין מהם דשאני בשת ופוגם דאביה נמי אית ליה צURA בגויהו ויש מי שתירץ¹ בה שלא הוצרכו ללמידה שיהי בשת ופוגם לאב מקדושים אלא להזכיר שallow מכך וدائית אף האב ראוי ליטול בו חלק הויאל וחולק עמה בשת ופוגם ואם כן חציו מיה פשטוט הוא שהוא לאב ומאותו חצי הוא מחזר ללמידה קדושים ממן; ותירץ לו שאין ללמידה ממנו שהרי מתחוק שיש לו צער בכך הוא זוכה בחציו, והזור ללמידה להיות קדושים לאב מאין כסף וכור' ויציאה דכotta קא ממעט כמו שביארנו², והקשה והאיך היא יציאה דכotta, התם ר"ל באשה³ נפקא לה מרשות אדון לגמרה הכא אכתה מיחסרא מסירה לחפה, ומעשי ידיה וירושתה של אב עד שתוכנס לחפה, שאין לאروس בה כלום, ותירץ בה להפרת גדרים מיה⁴ מרשותו לממרי, שלא להפר לה לבדוק על הזורק שהיה מפר קודם אירוסין וכן⁵ היה יכול לתרוץ שאם היה בת כהן לעניין תרומה יצאאה מרשותו, שהרי בת כהן האروسה לישראל אינה אוכלה בתרומה כמו שיתברא במקומו⁶, אלא שהוא תופשה בדבר השוה לישראל ולכהן.

(דף ד' ב') בת כהן שנשאת לישראל ונתאלמנה או נתגרשה אם אין לה זרע בשעה שמת בעלה חזרה לאכול בתרומה, אפילו היו לה ומתו, אבל יש לה זרע הרי אותו זרע פולחה מלוחזר לבית אביה לדין אכילת תרומה, בין זכר בין נקבה, ולא סוף דבר זרע ממש אלא אף זרע זרעה, ולא סוף דבר בזרע זרעה כשר שהרי בני בנים ובני בנות הרי הם כבניהם כמו שהתבאר ביבמות⁷. פרק הבא על יבמתו בעניין קיומ מצות פריה ורבייה, אלא אף זרע זרעה פסול והוא שבת ישראל לכחן מאכיל, ומכל מקום זרעה פסול אין צריך לומר שהרי מצד אחר אתה בא לפולחה והוא שכלל שנבעלה לפולחה מלאכול בתרומה⁸ אלא שאף לגירושא זו⁹ פירושה בזרע זרעה, ומכל מקום בזרע זרעה מן השפהה ומן הנכricht אינו פסול, כיצד בת כהן לישראל וילדה מתנו בן ובא על השפהה וילדה מתה הבן הראשון ואחר כך מת הכהן¹⁰ אין זרע זרעה הבא מן השפהה והנכricht פוסלה, וכן הדין שאינו מאכילתה בת ישראל לכחן שאין זה זרעה, וכן שנייה בסיפורא פרשת אמר אל הכהנים¹¹.

שמא תאמר למה באו שני מקראות לקדושים ולמעשי ידיה להיותם לאב, תלמוד אחת מהברחות, אינו כן שם בא ללמידה קדושים ממעשין ידיה אני אומר מעשי ידיה לאב מפני שמצוותה עליו ונוטן לה מתוכם על מעשי ידיה¹², אבל קדושים שמוקם אחר באו לא יהיו לאב, ואם בא ללמידה מעשי ידיה מקדושים¹³ אף אני אומר קדושים לאב שלא טרחה בהם, אבל מעשי ידיה שטרחת בהם לא יהו לאב לכך הוצרכו שניהם.

1) לא מצאתי בראשונים. 2) לעיל ד"ה ולענין. 3) צ"ל האמה. 4) חסר „גפקא לה".
 5) וכן הקשו גם מוס' כתובות מ"ז ב' ד"ה לענין ותירצו באופן אחר. 2) יבמות פ"ז ב. 7) ס"ב ב'. 8) כדאי"י יבמות ס"ח א'. 9) ע' רשב"א שיש גרשין „זרע זרעה פסול מנין". 10) נ"ל ברור שצ"ל „הישראל". 11) ויקרא כ"ב י"ג הל' צ"ו ואינני מבין מדוע מביאו רבינו מסיפורא הלא משנה מפורשת ביבמות ס"ב ב' וצ"ע. 12) רבינו גאון מפירושי ואולי מטעם קושית הרשב"א וכוננת רבינו איינו ברור לי ואולי ר"ל במש"כ הרשב"א דמשעי ידיה מכח מזונות קא אותו „דכל דאכלת שבחה ועבדי תפוי" עי"ש. 13) וקשה לפפי דברי Tos' כתובות מ"ז ב' ד"ה ממנוא הוו"ל קידושין אישורא וממנוא וא"א ללמידה ממן מעשה ידיה שהו"י ממנוא לחוד ואח"ז מצאתי קו' זו בהפלאה"ה ד"ה אבל ונ"ל ד"יל כי אנו דנין עכשו על צד הממון שהכסף של אב הוא כמו שדייך בגמ' להדייא, ואין אנו דנין על צד האיסור, שהקידושין שקבל האב מועילם.

עבד כנعني של כהן אוכל בתרומה שנאמר¹ וכ Cohen כי יקנה קניין כספו הוא יכול בן, אבל עבד עברי אינו קניין שלו ואינו אוכל, ולא סוף דבר שלא נרצה אלא אפילו נרצה, והוא שנאמר² תושב כהן ושכיר לא יכול בן, ומתושב זה נרצה שקניי קניין³ עולם, ושכיר הוה שאינו נרצה שאינו קניין אלא קניין³ שנים, ו王某 אמר מאחר שההתושב אינו אוכל מה הוצרך ללמד בשכיר שלא יכול, אלו לא נאמר שכיר היה אמר שההתושב הוה הקניין קניין שנים אבל העולם אוכל מותך אך בא שכיר ולמד על תושב.

אמנה העבריה יוצאה מרשות אדון בסוגי גערות, ואם אין לה סוגי גערות כגון שהיא אילונית יוצאה בගורות שלה שהוא לעשרים שנה כל שהביבאה סוגי אילונית.⁴ ולמדת לפיה דרך שהאלונית מכירתה מכירה ואין אמרין דמייתא סימני גערות ליהו זבינה זביני דלא מייתיא סימני גערות לא ליהו זבינה זביני הוואיל ואי אתה קורא בה ויצאה בגערות ויחזרו מעשי ידיה לאביה והכסף לרובה, וכן שם יעדת באוון המעות לא היו קדשו קדושים, אלא מכירתה מכירה גמורה.

ומבל מקום לעונן ביאור יש בדבר זה קצת בלבול, אלא שאני מעירך בביואר הסוגיא תחול על הסדר, והוא שאמרו ויצאה חנים אלו ימי בගורות אין כסף אלו ימי גערות, והקשה ולכתוב רחמנא גערות ולא בעי בගורות, ר"ל ליכתוב רחמנא ויצאה אין כסף שהווע בא לגערות ולא הוצרך לכתוב חנים שבא לסוגי בගורות, ויש גורסן⁵ בהפק ר"ל ויצאה חנים בא לגערות אין כסף אלו ימי בගורות, ואני נכוון שמאחר שלמדנו יוצאה לגערות לא הוצרכנו למדת לבגורות⁶, ועוד שהרי אתה צריך לפרש ולכתוב רחמנא גערות ר"ל ויצאה חנים ולא בעי בගורות ר"ל אין כסף. והאיך אתה אומר כן והלא אתה צריך לאין כסף מצד אחר לדקדק ממנו אי כסף לאדון זה וכור, אלא עקר הדברים כgrossא שכתבנו, ותרץ בה בא זה ולמד על זה כענין תושב ושכיר, והקשה מי דמי תושב ושכיר תרי גופי נינהו, נרצה ושאני נרצה ואפשר להיות שנייהם בבית הכהן, אף לכשיכתוב בהדייא תושב נרצה לא יכול שהה השכיר בא מקל וחמר על כל פנים אין קפidea אם חור וכתו דמייתא דאתיא בקל ותמר טרח וכותב לה קרא, וכל שכן כשהוא בסתום, שם נאמר בא זה ולמד על זה אין חמה ושאלת בכתיבת שנייהם, אלא הכא חדד גופה הוא ליכתוב בהדייא ויצאה בגערות ושוב אין מקום לבגורות, דמי נפקה בגערות מאי בעיא גביה והאיך כתבה תורה דבר שאי אפשר, ופירש לא נזכrica אלא לבגר דיאלוגית, דהוא אמינה אילונית דלית לה סימני גערות לא יצא לעולם קמ"ל דבגורות שלה מיהא נפקא, ובגורות שלה כשהביבאה

(1) ויקרא כ"ב י"א. (2) שם י". (3) אבל הרמב"ם הל' תרומות פ"ו ה"ה כ' שכיר עולם שכיר שנים ולענ"ד ר"ל שלא מכר עצמו לעבד רק השכיר עצמו ואתה"כ כ' הרמב"ם שעבד עברי הרי הוא כתושב ושכיר ומילא אין מקום לקושיות מרן שם בכ"מ. (4) כדאי' גדה מ"ז ב'. (5) לא מצאתי בראשונים רק הרמב"ם הל' עבדים פ"ד ה"ה כ' ויצאה חנים ר"ל בסימני גערות אבל ידוע שהרבבה פעמים הרמב"ם נקט קרא אחר ממה שהביאו בגם' אם הלמוד ממנו יותר פשוט ע' יד מלאכי כללי הרמב"ם ד' ולכון אין מזה ראי' שהרמב"ם גרים כן בגם' אבל בכספי משנה שם ה"א וכן בה"ה מביא הגמ' כgrossא זו ש' רבינו וכ"כ גם רשי' בשמות כ"א י"א (ע' מהרש"א בסוגין) אבל ברור שרש"י לא גרים כן בגם' ע' רשי' בסוגין ד"ה ויצאה ואין כסף. (6) דהיינו זו אינני מבין וצ"ק הלא גם לפי גירסתנו שאלה כן בגם' ותריצו והתירוץ עולה גם לנירסא זו.

סימני אילונית הוא לעשרים שנה כמו שיתבאר במסכת נדה¹ פרק דוף, ושם אמר והרי נמכרה כשהיא קטנה וכבר באו שש, פירשו גולי המפרשים² שמכרה בי"ז שמאחר שאין לה סימני נערות הרי היא קטנה אף בהבאת סימני אילונית³ עד שתגיע לעשרים, ואף הם⁴ הקשו הרי מכל מקום כשהיא בת עשרים הובר הדבר שהיא אילונית ונעשה גדולה למפרע מי"ב שנה ולמעלה לדעת רב שאמר ביבמות⁵ פרק העילן אל חלב מבן שתים עשרה ועד שמונה עשרה שנה גודל סריס למפרע וחיבך קרבן.⁶ וכבר ביארנו במקומו שسمונה זו בנקבה נאמרה שזמנה מי"ב וכן שלדעת בית שמאי נאמרה שאמרו שכל שלא הביא שתי שערות והוא בן שמונה עשרה הוא הסריס בזוכר והailונית בנקבה, הא מכל מקום לדעת פסק כך הדיין בוכר מי"ג עד עשרים ובנקבה מי"ב עד עשרים, ואם כן אף באמה כן והאיך יעלה על הדעת שלא יצא עד שנצטרך להביאה לנו מן המקרא, כתבו גдолוי המפרשים⁷ שלא אמרה רב אלא כשהיא סימני סירוס בשעת אכילת החלב, ואעפ"י שהביא סימני סירוס אינו סריס ודאי עד שייהי בן י"ח לדעת בית שמאי או בן עשרים לדעת בית הלל, ומכל מקום סוגיא של יבמות⁸ אינה מוכרתת כן, אלא שאפשר לישב ולפרש כאן שהוא סבור שלא אמרה רב אלא בדרך זה, אבל זו אתה מפרש שמכרה בי"ז ועודין לא הביא סימני אילונית עד י"ז, וכבר הגיעו עשרים קודם שיש, והייתי אומר שלא יצא עד שיגיעו שיש, עד שבא ולימד שהailונית יוצאה בבגרות וכתבו גдолוי המפרשים⁹ שמשעה שנולדו בה סימני אילונית מיהא ואילך חורין מעשי ידיה לעצמה, וגдолוי הדורות¹⁰ כתבו שאפילו מכחה בי"א שהביאה סימני אילונית לי"ד או לט"ז יוצאה, שאעפ' שאינה אילונית ודאית עד שתהא בת עשרים מכל מקום אינה משתعبد בה מספק, וחוץ והקשה ולא קל והומר הוא וכו' עד שתירצה לעקר ובינא דailונית על הדרך שתבנו.

21.07.2018 16:56:28

שיעור זה של עשרים שתבנו בהבאת סימני אילונית שהיא גדולה וכן לזכור בסימני סירוס עקר עניינו במסכת נדה¹¹ פרק דוף, וכל העניין הוא שהנקבה נקרה קטנה עד שתים עשרה שנה ויום אחד, והזכר נקרא קטן עד שלוש עשרה שנה ויום אחד, אפילו הביאו כמה שערות בתוך זמן זה הרי הן שומא, הגיעו כל אחד לפרקי והביאו שתי שערות הזכר נקרא גדול לכל דבר, והנקבה נקרה נערה עד שתכללה ששה חדשים ומשם ומעלה נקרה בוגרת, הגיעו לפרקן ולא הביאו שתי שערות באשה מיהא יש לה הרבה סימניין מלמעלה שנקרוין סימן העליון והן שמנה כמו שתתבאו במסכת נדה¹², וכל שבאו כלם אעפ' שלא הביאו שתי שערות שהן סימן התתנון דניין

1) מ"ז ב'. 2) הראב"ד וכ"כ בשם הרש"ב והריטב"א אבל ורבינו הוסיף הרבה וגם שנה בדבריו כי זה דרכו של רבינו זיל בהביאו דברי הראשונים זיל להוסיף ולשנות ובזה הוא מסביר ומישב קושיות שעיליהם וכל זה יהי' שמור בידך. 3) אף בהבאת סימני אילונית ליתא בדברי הראב"ד ורבינו הוסיפו והמשנה למלך בהל' עבדים פ"ד ה"א באמצע ד"ה ויש מסופק אם לפ"י הראב"ד יכול האב למכור בתו אחר י"ב שנים והביאה סימני אילונית עי"ש ולפי מש' רבינו דברי הראב"ד נפשט ספיקתו והדברים ארוכים. 4) פ' א. 5) "וחיבך קרבן" הוספה רבינו ולא כתוט' שם ד"ה נעשה שפי' על מלכות והנובי זיל בשווית מה"ק אה"ז סי' ר' ד"ה ואני כוון בזה לפירושו של רבינו. 6) הראב"ד. 7) א"י אם להרמב"ן או להרש"ב"א נתכוון; ברמב"ן שלפנינו נמצא תירוץ אחר וגם הריטב"א והרש"ב"א הביאו ממשו תי' אחר והתי' שכטב רבינו דבר חדש הוא וצ"ב מדובר לא ישתעבד בה הלא הוא מוחזק בה והמציא מחברו עליו הראי' והלא אמרו ביבמות פ' א' סימני סריס ואילונית אין עושים מעשה עד בן כ' ומדובר געשה מעשה להוציא אותה מרשות האדו' וייל' ואכמ"ל. 8) מ"ז א' וב'. 9) מ"ז ב'.

אותה בגדולה, שאי אפשר לביית כלם ללא סימן התחתון וודאי כבר בא ונשר, אבל אם באו מקצתן הואיל ותחתון אין כאן הרין זו נערה וקטנה ודנית בה להחמיר, הא כל שלא הביאה לא עליון ולא תחתון אפילו גרא לנקבה סימני אילונית ולזר סימני סירוס הרין הן בקטנותם עד עשרים, ואם כשהגיעו לעשרים הביאו שתי שערות געשה איש גדול והנקבה גשרה ששה חדש ואחר כך בוגרת, הגיעו לעשרים ר'יל שנכנסו שלשים יום לשנת העשורים ולא הביאו שתי שערות אם גראו באשה סימני אילונית הרין היא גדולה ואם לא גראו בה הרין היא קטנה עדין עד שתביאו שתי שערות או עד שתגיעו לרוב שנותיה והוא שלשים וחמש שנה יום אחד, ומשהgiaה לזמן זה אע"פ שלא גראה בה סימן של אילונית הרין היא גדולה ונקרה אילונית וכן בזכר לסימני סירוס וכל שכתבנו בנקבה סימני אילונית לא מצינו שתהא גדולה ודאית אלא בכל בקצתם לא נתברר¹ והרי זה ספק ודנית בו להחמיר², ובזכר מיהא אם גראה בו אף אחד מסימני סירוס ולא הביא שערות בזקנו הרין הוא גדול וודאי, הא אם הביא שערות בזקן איינו געשה גדול אלא בכלם כמו שביארנו בפרק העREL³, ואם לא גראה בו אפילו אחד הרין הוא קטן עד שביאו שתי שערות או שיגיע לרוב שנותיו ומשיגיע לרוב שנותיו הרין זה סריס ונקרו גדול אף ללא שום סימן סירוס, וסימני סירוס ואילונית כבר פירשנו בארכא בפרק העREL⁴ בסוגיית המשנה הריבית, זהו כלל העניין אלא שיש בדיין זה עד תנאים אחרים ואף קצת מפרשיט כתבו בקצת עניינים אלו דרך ובקומו⁴ יתבאר בע"ה.

(דף ה', ב') **אממה העבריה** אינה נקנית לשפהות בבייה אבל נקנית היא בכסת, וכן יוצאה בכסת על ידי גרעון כמו שתתברר.⁵

קדושים כסף כל שננתתם היא וקדשתיהם ר'יל שאמרה התקדש לי בכסת זה אין קדושין כלל וכן אפילו אמרה אני לך כמו שתבהיר.⁶

ולענין ביאור, מה שנאמר כאן אי כתוב ויצאה חنم הוא אמיןא היכא דיהבת איה לדידיה וכו', יש שואלים⁷ והאיך יתקיים דכotta והרי באדון המקנה לוקה הכסף ובזו הקונה⁸ לוקחו, ומכל מקום אפשר לפרש בה אין כסף לאדון זה ויפסיד האמה והכסף ויש כסף לאדון אחר שקונה האשעה והכסף והוא הבעל, וגדיי המפרשים⁹ כתבו בה דיהבא איה לדידיה ואמרה ליה הריני מקדשת לך כי הדר בעל מיהא ויהיב קדושין¹⁰ לאב ליהו קדושין דהא מכל מקום אייכא השטה כסף לאדון אחר ומנו אב.

(דף ה', א') **הקדש** ומעשר שני שבאו לפדותם פודין אוthem על הכסף, ואע"פ שפירות מעשר שני אפשר לחייב על פירות אחרים ממינם כמו שתבהיר במקומו¹¹, מכל מקום עקר הפדיון בכסת, שהרי במעשר נאמר¹² וצרת הכסף בידך, ובಹקדש

1) רמב"ם הל' אישות פ"ב ה"ד כי שם לא גראו כל הסימני הרין היא קטנה והטור אהע"ז קע"ב פסק שאף באחת השובה כאילונית ובביבמות פ' א' כי רבניו ע"ז שהדברים רופפים. 2) יבמות פ' א'. 3) שם. 4) נדה מ"ז וב'. 5) לקמן ט"ז א'. 6) לקמן ה' ב'. 7) ע' ריטב"א. 8) ולענ"ד רשיי נשמר מקוושיא זו כמ"ש בד"ה היכא „דאמרה לי התקדשי לי" א"כ האשעה הקונה והבעל מקנה עצמו והוא לוקה הכסף ולכון ATI קרא כי יקח שאי אפשר שהבעל יקנה עצמו. 9) הראב"ד. 10) צ"ב רב מודיע לא יחשב כנתון הוא ואמרה היא ולהיוו להכח"פ ספק ע' לקמן ה' ב' ובפוסקים שם ותו תחשב נתינתו לאב כאומר הן ויהי' וודאי קידושין ע' שו"ע ע"ז כ"ז ס"ח ובש"ס ופוסקים מצינו תמיד נתן הוא ואמרה היא הוי ספק ולא מצינו אמרה היא וגרא כי בזה י"ל באממת נתינתו לא תהי' פחות' מעניתה הן ועי' הרשב"א לקמן ד"ה הוא וייל הרבה ואין הדבר ברור בידי. 11) בבא מציעא מ"ד ב' ועמ"ש רבניו סוכה מ' ב' ד"ה פר. 12) דברים י"ד כ"ה.

נאמר¹ ונתן הכסף וקם לו, ואפילו כתוב לגובר שטר על מעות פדיוןו אין הקדשו פDOI
כל דכיספ' ממש בעינן אבל שטר אין פודין בו כלל.

בשני של גיטין² יתבאר שלදעת ר' יוסי הגלילי אין כותבן את הגט על דבר
שיש בו רוח חיים והביאה מרכחיב³ ספר, אין לי אלא ספר מנין לרבות כל דבר תלמוד
לומר וכותב, אם כן מה תלמוד לומר ספר, מה ספר שאין בו רוח חיים אף כל שאין בו
روح חיים, ומכל מקום אין הלהכה כן אלא כותבן אותו אף על דבר שיש בו רוח חיים
כגון קרן פרה ויד של עבה, ובלבך שיתן לה את הפרה או את העבד שלא יהא מהוסר
מעשה אחר הכתיבתה כמו שיתבאר שם.²

המגדש את אשתו צרי שיהה עניין הגט דבר הכוורת בינו לבינה, מכאן אמרו
הרי זה גיטך על מנת שלא תשתי יין לעולם, או שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה
כריות, ואין כאן אפילו ריח גט, ואע"פ שבוקן ביתך שאני נכנס אמרו⁴ מת או מכרו
מוותר, שאחר שמת או מכרו אין זה ביתו והיה לנו לומר אף זהה שאין קורי בית אביה
אלא בחיו, והרי אמרו⁵ שלא תשתי יין כל ימי חי פלוני שהוא כריות בנדרים הילך
אחר לשון בני אדם⁶, אבל בגיןך אף לאחר מיתת אביה הוא קורי בית אביה.

כבר התבאר שהכסף והביאה והשטר כלם קדושים תורה, וזה שהוצרכה תורה
להזcid את שלשות הוא מפני שלא הינו יכולים להביא אחד מחברו לא מן הכסף שכן
פודין בו את ההקדשות ומעשר שני, ולא מן השטר שכן מוציא, ולא מן הביאה שכן
קונה ביבמה, ואף אחת משתים אי אפשר ללמוד, כסוף וביאה הנatan מרבה מה שאין
כנ בשטר, וכסף ושטר קניין מרבה מה שאין כן בביאה, ושטר וביאה ישנו בעל כרחה,
שטר בגט וביאה ביבמה מה שאין כן בכסף, ואע"פ שמצוינו כסף על כרחה, באמה העבריה
ר"ל במכירתה שבאה מוכחה על כרחה, באישות מיהא לא מצינו כסף על כרחה ואם
תאמר⁷ והרי מצינו שהאב מקבל קדושי כסף בשליל בתו קטנה על כרחה, אין זה כלום
שהרי למה שאנו אומרים עכשו לא למדנו עדין לקדושין שיחו בכסת, ויעוד שבאה מה⁸ אף
הוא אינו אלא מדעתה כמו שיתבאר⁸, ומכל מקום למטה בסמור⁹ בשימוש חפה קונה
שאמר רrob hona באישות מיהא כסף בעל כרחה לא אשכחן, היה קשה¹⁰ לפרש שהרי
כבר למדנו לקדושי כסף והרי מצינו בהם על כרחה, אלא שאיפשר שמכל מקום לא
מצינו שייה הנutan יכול ליתנו על כרח המקבל.

כבר ביארנו שאע"פ שהפה אחר כסף גומרת לעשות נשואין חפה بلا קדושים
МИיהא אינו כלום, ויש מפקקים¹⁰ בה ממה שראו לרוב הונא בסוגיא זו שאמרה כן בפירוש
מקל וחומר ומה כסף שאנו גומר אחר כסף קונה חפה שגמרה אחר כסף אינו דין
שתקנת, ואע"פ שיש לומר¹¹ קל לדרך זו ומה חפה שאינה קונה גומרת כסף שקונה
אינו דין שיגמור, אין זה כלום שאין הדעת נותנת ליקרא שארו ואשתו ובועלם בעל
לחיבת בוחן ולירשה בלבד יהוד, ואע"פ שריאנו לרבע שהשב על דברי רב הונא,
כבר השיבו אבי ושתק לו ושם הודה ולא בוש, אף כשהתמצא לומר שלא הודה, הוה
ליה רבא יחיד אצל אבי ורב הונא, ומכל מקום כאן¹² שאמרו למלחה¹³ במוחלט מנינה

(1) *תוס' שבת קכ"ח א' ד"ה וגנתן כ' שאין הפסוק כז והכוונה לויקרא כ"ז י"ט.* (2) *י"ט א'*

*וכ"א ב'. 4) דברים כ"א ד' 5) נזרים מ"ז א' ע' *תוס' בסוגיאן ד"ה על.* 15) גיטין פ"ג ב'.*

(6) *כדיי' נדרים מ"ט א' ותני' זה כ' הרשב"א לגיטין כ"ב א' וכ' ע"ז "ורחוק הוא" ולוונ"ד תי' זה*

איןנו הלא גם על מנת שלא תשתי וכז' ג"כ נדרים הם ומ"ש רבינו אבל בגיןין וכז'

*צ"ע. 7) כו' הקשו *תוס' בסוגיאן ד"ה שכן ותני' באופן אחר.* 8) *לקמן י"ט א' ד"ה כשהאב**

עמ"ש רבינו שם. 9) *ה' ב'.* 10) *רבינו חנאנא מובה ברשב"א ז"ל.* 11) *כ"ה *תוס' בסוגיאן**

ד"ה חפה ותני' באופן אחר. 12) *נ' דצ"ל "כין". 13) *ג' א'.**

דרישה למשמעות הפה, נראהין הדברים שאינה קונה, וכן ממה שהקשו בה¹ ולרב הונא דאמר חפה קונה, וכי, מראין הדברים שאין הלכה כמותו, וכן כתובות כל הפסוקים, ואף גдолין הדורות² הביאו מה שאמרו ביבמות³ פרק הבא בשימוש יש חפה לפסולות לר' מאיר דאמר קודשין פסל חפה פסלה, והקשוمامאי דילמא עד כאן לא אמר ר' מאיר אלא בקדשין דקני לה אבל חפה דלא קני לה, ואע"פ⁴ שפסקנו שיש חפה לפסולות ר'יל שם נתיחד כהן גדול באלמנה בת כהן לחפה שבלא קודשין על דעת ליבעל לו ביאת אירוסין ונושאין אע"פ שלא בא עלייה נפסלה לתורמה מצד שעור ביאת האיסור, מכל מקום משמע שפשוט היה להם שאינה קונה אלא שעור גמור של ביאת איסור פוטלה בתורמה כמו שביארנו שם⁵.

ארוסה בת ישראל אוכלת בתורמה מן התורה שהרי קני כספו היא, אבל חכמים גورو שלא תאכל עד שתוכנס לחפה שמא ימוגה לה הocus בבית חמיה⁶ ותשקה לאחיה ולאחותה הקטנים⁷ הבאים עמה.

למודת שחפה אחר כסף גומרת, אבל כסף אחר כסף או שטר אחר שטר אינו גומר, הא ביאת אחר ביאה או אחר אי זה משאר מני⁸ הקדשין גומרת, שהביאה עצמה ר'יל ביאת ראשונה שלהם קדשין אירוסין עושה ולא נשואין, וכשהוא בא עליה פעמיינש שנייה לשם נשואין הרי היא גומרת לעשוה נשואה⁹ לכל דבר, וכן כל ביאת לאחר קדשין שבב' או ייחוד היא וכל ייחוד שאחר קדשין נקרא חפה.

(דף ה, ב') **עקר קדשי** כסף הוא שיהא האיש בותן לאשה כסף או שוה כסף ויאמר לה הרי את מקדשת לי או הרי את מאורסת לי או הרי את לי לאינתו, ואין צורך לומר בדבר זה¹⁰ אלא שהלשון מבורר יותר בכך כמו שתתבאר¹¹, אבל אם נתנה היא ואמרה לו הריני מקדשת לך אין זה כלום¹², נתן הוא ואמרה הדיא, ר'יל הריני מקדשת לך בכספי זה שנחתת לי הרי הון קדשי ספק וחוששין מדרבנן¹³, ואע"פ שספק תורה הוא¹⁴, שהרי עקר הספק הוא בכיו' יקח אם רוצה לנומר נתינה לחודה או נתינה ואמרה, מכל מקום¹⁵ אף איסורן אלא מדברי סופרים, וכן כתובות גдолין המחברים¹⁶ ומכל מקום יש מפרשין¹⁷ בזו שספק סופרים הוא, ומכל מקום אם של

1) ג' א'. 2) הרשב"א בסוגין. 3) נ"ח א'. 4) אלו דברי רבינו הם. 5) יבמות נ"ז ב' וע"ש Tos' ד"ה רב. 6) בגם' שלנו וכן גם בכתובות נ"ז ב' וכן ברמב"ם הל' תרומות פ"ז ה"ג הגירסה „אביה" ומדשים רבינו, „הבאים עמה" א"א לומר שט"ס הוא וברמב"ם שם כי „לאביה ולאחיה" ובגם' שלנו לאחיה ולאחותה ול"י „לאביה" וצ"ב. 7) בגם' ורמב"ם שם ל"י „הקטנים" ורבינו הוסיף „קטנים" מטעם שכ' לקמן י' ב' ד"ה זה. 8) ר'יל כסף ושטר. 9) ע' ביאור הגר"א ז"ל באחע"ז סי' ל"ג סק"ה. 10) הפלאה"ה ז"ל בק"א סי' כ"ז ס"ה כיון זהה לרבניו ומ"ש הרמב"ם הל' אישות פ"ג ה"א „בזה" לא לעכוב ולענ"ד גם כוונת החת"ם סופר צ"ל בשווי'ת אחע"ז ח"א סי' ק"ז ד"ה והנה שכ' ולא לשטמייט א' מהפסוקים דליקפ' למימר בטבעת זו זו היא כי לשונו „בזה" כי הרמב"ם גם בשוו' אחע"ז סי' כ"ז ס"א. 11) לעיל במשנה. 12) כי' גם הרמב"ם הל' אישות פ"ג ה"ב וצ"ע קצת אחר דברי הרמב"ם כי' שם,,„נתינה היא ואמר הוא אינה מקודשת" פשיטה בנתינה ואמרה היא ולמה כי' גם אופן זה ועמ"ש לקמן ד"ה נתנה. 13) כי' גם הריני'ף והרין' הקשה עליו ממה שפסק לקמן סס"י תקפ"ד בכלב הארץ הוי ספק DAOРИיתא עי"ש ולענ"ד שם איתרעה חזקתה לגמרי כיון שהוא אמר בלשון קידשין ובתשובה היא מסכמת לקידשין רק הספק הוא כיון שהוא חייב להצילה בממננו היא לא קנחה הכסף לכון הוא ספק מה'ת אבל כאן שהוא נתן סתם מבלי הזורת קידשין א"כ לא איתרעה חזקתה כי אפשר שלמתנה נתן לה והוא הספק בגוף המעשה (וזכרוי החשך שלמה בהגחותיו אינם מובנים כלל עי"ש) וע' באבני מלואים סי' כ"ז סק"ח ויל' ואכמ"ל. 14) כן הקשה גם הרין' בסוגין. 15) הפנ'י וכן בଘות מצפה איתו כיון בזה לדברי רבינו. 16) הרמב"ם הל' טומאת מת פ"ט ה"ב. 17) היל' והרא"ש כי' חיישין „מדרבען".

תורה או של סופרים קדושים ספק הם, ומצת מפרשין¹ כתבה דוקא בשאיין מדבר עמה על עסקי קדושה הא אם היה מדבר עמה על עסקי קדושה קדושי ודאי הם, שלא גרע מהיה מדבר עמה על עסקי קדושה ונתן לה ולא פירש ר'יל ששתקו שניהם שהיא מקדשה, ויפה כתבו, ואע"פ שראיתי חולקים² עליהם לומר גרע וגרע מפני שבזו הם סומכים על אמריתה, אין זה כלום, שמאחר שאין לנו ארכיכים לאמירתה דבר שלה לא מעלה ולא מוריד כלל, והרי זה³ נתן הוא ואמר הוא ושארמה היא גם כן שאין דבר שלה מפסיד כלום כך נראה לי ברור.

נתנה היא ואמר הוא, ר'יל הרי את מקדשת לי בהנאתך⁴ על מה שקבלתי ממך, לא הזכר בסוגיא זו ומכל מקום למטה⁵ אמרו הילךמנה ואקדש אני לך, ר'יל שוחר הוא ואמר הרי את מקדשת לי בשכר⁶ הנאתך⁴ על מה שקבלתי, שבאדם חשוב מקדשת, שמאחר שכבוד הוא אצלם הרוי זה כבונן הוו, וגדולי המפרשים⁷ כתבהו אף באדם שהיא אהובתו אפילו שאינו חשוב כל אחד הא באדם שאינו חשוב ושאין היא אהובתו כל אחד אהינה מקדשת, וגדולי המחברים⁸ לא הביאו⁹, ונראה דעתם של שנותנה היא ואמר הוא איננה חשוב באדם חשוב אינה מקדשת, ויש פוסקים¹⁰ שהיא מקדשת מספק על דרך נתן הוא ואמרה היא, וגדולי הפסיקים¹¹ הזכירו זו של הילךמנה ואקדש אני לך שבאדם חשוב מקדשת, והזכיר בזו¹² נתנה היא ואמר הוא שאינה מקדשת, ושמא¹³ דעתם על זו באדם שאינו חשוב, ויש מפרשים¹⁴ בה שזו בין מדבר עמה על עסקי קדושה ואין בשעת נתינה רמזו לקדושים אבל הילךמנה הרוי אף בשעת נתינה היא רומזות לקדושים ואין זה כלום,

11) הרא"ש בסוגין. 2) כן מצאתי בתוס' ר'יל ליקמן ו' א' ד"ה אי. 3) ע' רבנן נתנו אלוות. 4) הטור אהע"ז סי' ב"ז כי נתנה היא ואמר הוא הרי את מקדשת לי במתה שקבלתי ממך באדם חשוב מקדשת וכו' שהרמב"ם ס"ל שאינה מקדשת וכו' עליו הב"י ז"ל שנעלמו מענייני הטור דברי הרמב"ם ה' אישות פ"ה ה"כ"ב שכ' ג' בadam חשוב מקדשת ומ"ש בפ"ג ה"ב שאינה מקדשת מיירין באדם פשוט והנה קו' הב"י קשה גם על רבינו שכ' להלן שהרמב"ם אינו מביא דין נתנה היא ואמר הוא באדם חשוב וס"ל להרמב"ם שגם בחשוב אינה מקדשת והכי נאמר שגם מעניו נעלמו דברי הרמב"ם בפ"ה ה"כ"ב את מהרוי ולכנן לענ"ד הרמב"ם בפ"ג ה"ב מיירין שהיא גותנת לו הכסף לשם קידושים וכיון שהוא א"א לא זכה הוא בכיסף וא"כ אף באדם חשוב אין כאו נתינה מצדו ולכנן כי סתם אינה מקדשת אבל בפ"ה ה"כ"ב דיק וכו' ב' פעמים שהיא גותנת לו לשם,, מתנה" ובזה הוא זוכה והוי זכיתו נתינה ומקדשת; ובצידך וכו' רבינו שהרמב"ם לא הביא דין זה שהרי רבינו וכו' סתם נתינה היא והמשמעות מלת,, מתנה" כוונתו שנותנה לשם קידושים (וכמש"כ רבינו בסוף דבריו) ואעפ"כ פסק שבאדם חשוב מקדשת אם חור ואמר הוא בהנאתך על מה שקבלתי ממך ומיושבים גם דברי הטור הנ"ל שכטב גם כן סתם נתינה היא וגם הוא באמירתו אין מוציאר מתנה ואעפ"כ פסק כרבינו שבחשוב מקדשות ולכנן וכו' שהרמב"ם ס"ל באופן כזה שאינה מקדשת ולפ"ז נדרחו לענ"ד דברי הבית שמואל ז"ל שם סי' ב"ז סק"א דכיוון דשם אירוי שהיא גותנת לשם קידושים לא קנה הוא כלל את הכסף ואין כאו נתן הוא אף באדם חשוב משא"כ בס"ט שכ' לשונו מתנה והרשב"א מפרש דברי הרמב"ם וכו' שיש בadam חשוב מקדשת דוקא בחו"ר ואמר התקודי שי בהנאה זו שקבלתי ממך מתנה זו אבל לפ"י Tos' וראב"ד די אם יאמר,, במתה שקבלתי ממך" וא"כ רבינו הולך בשיטת Tos' וראב"ד והאבני מילואים בס"י סי' סק"ט וכו' שכונת הרשב"א שלהרמב"ם מקדשת בחשוב רק אם אמר,, בהנאה זו" ולא סתם,, במתה שקבלתי ממך" ובזה מיישב את דברי הטור עיי"ש וכו' גם הפלאה" בק"א ס"ט לתרץ את הטור וכו' גם בב"ח. 5) ליקמן ז' אי. 6) עמ"ש רבינו ליקמן ז' א' ד"ה הי. 7) הראב"ז. 8) הרמב"ם. 9) ע' הערכה ד'. 10) בה"ג מובא בחיי הרמב"ן ובשווית רשב"א סי' תרי"ג. 11) הר"פ סי' תקע"ז. 12) בס"י תקע"א. 13) כן תי' גם הר"ן ומ"ש בהערה ד' עולה גם להר"ף כי בס"י תקע"ז וכו' לשון,, מתנה". 14) א"י מי הם והב"ח ז"ל בס"י סי' ס"ה וכלה לכוון בדוק לדברים אלו עיי"ש.

שסתם הדברים בנתנה היא ואמר הוא שמצוורת לו ורומזות עניין קדושין שעל כל פנים צריכין אנו¹ שבשעת הנחינה תאה הכהנה לקודשין, אלא עקר הדברים כדעת ראשון. כתבו בתוספות² שקניית הכסף שבקרע דיןה כקניית הכסף שבקדשין, וננתן הלוקת ואמר הלוקת קנה, נתן המוכר ואמר המוכר לא קנה, נתן המוכר ואמר הלוקת או בהפוך הרי זה ספק, ואין הדברים נראין אלא כל שהלוקת נתן יאמר אי זה מהם³ וקנה, וכל שהמוכר נתן לא קנה.⁴

נתן לה כסף או שוה כסף ואמר לה הרי את מקדשת הרי את מאורסת הרי את לאנתנו, ולא אמר לי, אינה מקדשת, שידים שאין מוכחות אין ידים, ומכל מקום בו דוקא שלא היה מדובר על עסק קדושה, שאם כן, אין ידים שאין מוכחות פחות משתקה⁵, ורובותי מוסיפים לומר שאף באינו מדובר על עסק קדושה אם הוא לפניינו ואומר שלעצמם קדשה גמורה⁶, שאין הספק אלא אם קדשה עצמה או לאחר והוא נאמין שלעצמם קדשה⁷, ולדעת זה בשאיינו לפניינו אסורה לכל העולם בודאי כמקדשת גמורה⁸, ואם ישנו לפניינו ואומר שלפלוני קדשה יראה אף לדעתם שאינה מקדשת ודאית, שאם אמרו בהוא עצמו שריגלים לדבר⁸ לא יאמרו אחר, ואיפשר שמחזיקין אותה שמקדשת מספק לו ולאתו אחר, ויש מפרשין⁹ שבכלם¹⁰ מקדשת מספק לכל העולם ואינו נאמין אף לעצמו, ולא אמרו אינה מקדשת אלא שאינה מקדשת ודאית לשום אדם, ומכל מקום גדולי האחרונים שבספרד¹¹ כתבו שמאחר שידים שאין ידים אינה מקדשת לא לו ולא לאחרים אפילו מספק, ואף שיטת הסוגיא מוכחת כן, וגדולי המפרשים¹² כתבו שמקדשת ליה מספק אבל לא לאחרים כלל, ועקר הדברים נראה ברור לפיה עניין הסוגיא כדעת גדולי ספרד שכחובנו, שאלו היה בהם חשש לא נשפט בעל הגمرا מלהזира, וסתם אמרו עליה אין ידים, ככלומר שאין הדבר כלום אחר שלא ייחד לה בלשונו למי הוא מקדשה, ואפילו בירר אחר זמן למי אם לעצמו אם לאחר.

אמר הריני אישך הריני בערך¹³ הריני ארוסך אין כאן בית מיהוש ובזו אפילו

1) ע' רשב"א בסוגיאו בסוף הדבר ותמצא כוונת רבינו. 2) בתוספות שלפנינו ליה ואג בשאר ראשונים לא מצאתי ד"ז רק הטור בח"מ סי' ק"צ כי שהлокת אומר שדק קנו¹⁴ לי עי"ש בבד"ה. 3) רבינו תנא דמסיעא למрон בבד"ה בחו"מ סי' ק"צ. 4) ורבינו שלא כי דבאים חשוב קנה הילך בשיטת הריב"פ והרמב"ם ע' ר"ז בסוגיא ובב"י ח"מ בס"י ק"צ. 5) כדי לי' לקמן ר' א. סברא זו שמדובר עמה מקדשת בלבד „לי"ח יידש הרא"ש זול" בסוגיאו ס"י ב' אבל לא מטעמי" דרבינו אלא מטעם שמדובר עמה „הוי הוכחה טפי מגויר עובר לפניינו". מה שהקשה הק"ג באות מי למה לא מוקי אבי לדבריו של שמואל בדבר עמה עכ"ל ובאמת מכח קשאה זאת דחה מהרי"ט את דברי הריב"ל שס"ל שאם הי' שידוכים ביןיהם אין צ"ל „לי" שורית חותם סופר האע"ז סי' פ' ד"ה והנלו"ד. 6) שיטה כזו לא נמצאת בפוסקים זול ואדרבה יש ללימוד מדבריהם זול שאין להם סברא זו ודברים ארוכים מאד וכל הסוגיא צ"ב רב לפפי שטה זו גם קו' הק"ג ומהרי"ט שתבתבי לעיל ק' ואכמ"ל. 7) גם זה צ"ב רב ע' תוס' בסוגיאו ד"ה הכא. 8) כמש"כ הbab"י אהע"ז כ"ז בשם הריב"ש דלא שביק איניש מצוחה דעתשי ומידי דרמי עלייה עכ"ל ולענ"ד אם יש לו כבר אשה ובנים צע"ק ובפרט אצל אח"ב שיש עליהם חרם דרגמ"ה א"א לומר כך ויל" ותוס' בסוגיאו ד"ה, הכא חולקים על סברת ריב"ש. 9) הרשב"א כי „חוושין לה וצרכיה גט" ממשע רק מן המקדש. 10) מלה זו ק' כי רק בדיון אחד אנו עוסקים. 11) כן מסיק הרמב"ן וכי הרא"ש בסוגיאו וגם ה"ה הל' אישות פ"ג ה"א בשם הרשב"א והרמב"ן והרבה מן המפרשים וע' בב"י אהע"ז צ"ו ובשות' התם סופר אהע"ז ס' פ' ד"ה והאמנו והרשב"א בסוגיאין כי דחוושין ובשם י"א כי דאין חוותין. 12) הראב"ד זול ואכ"ב יש עוד תנאי דמסיע לפסק הרמ"א באהע"ז כ"ז ס"ד וע' רשב"א ורמב"ן. 13) כ"ה הסדר בגמ' אבל הרמב"ם הל' אישות פ"ג ה"ז הל' גירושין פ"א ה"ד כי אישך באחרונה.

היה מדובר עמה על עסק קדושה כו' שהרי¹ מקיים את עצמו, וכשם שבונתנה היא ואמרה אין דבר עסקי קדושה מועיל כלל אף בזה כו', ובע"פ שקצת מפרשימים חולקים בו, חוץ מכבודם אין לחוש בכך.

בגירושין נתן לה גט ואמר לה הרי את משולחת הרי את מגורשת הרי את מותרת לכל אדם הרי זו מגורשת, ואין כאן ידיים שאין מוכחות², ובע"פ שלא אמר מני, שאין גירושין אלא מבעל וכמו שאמרו בראשון של נדרים³, שאין אדם מגרש אשת חברו, וכן אם לא כתבו⁴ בגט ודין דיהוי ליכי מנאי כמו שתיבאר במקומו⁵, ובע"פermenon השמנת הסוגיא נראה שקדושיםין וגירושין בחדא מחתה, לא הקשו אלא משל קדושיםין, כמו שתירצ' בה הכא במא עסקין דאמר לה לי, כד היא שטנתנו⁶, וכן נראה דעת גודלי הפסוקים⁷, אלא שיש אומרים⁸, שאף בגט אינו כלום, ואין נראה לי, אבל אם אמר אני בעליך אני איש אروسיך, ונראה לומר שכ' הוא כתוב⁹, בגט, אין כאן בית מיחוש אף לריח הגט, ומ"מ נראה שאלה נכתבה בגט כהוגן אין האמירה בלשון הזה פוסלה, שנינתה הגט אינה צריכה לשום אמירה, ומכל מקום לדעת המפרשים¹⁰ שנינתה הגט צריכה אמירה כמו שתיבאר למטה בסוגית היה מדבר עמה וכי איפילו נכתבה בגט כהוגן כל שאמיר כן בשעת נתינה אינו כלום¹¹, ולפי דעת ראשון מיה באקדושי שטר לשיטתנו¹² שניינו צריך אמירה, כל שנכתב בשטר כהכלתו אין לשון הקחת עצמו פוסלה¹³, הא כל שכתוב בגט או בשטר הקדושים אין הקחת עצמו ושלוח עצמו פסול על הדרך שביארנו, וכן לדעת שנייה אף בשלא נכתבה כן אמירתו פוסלה, נאמר¹⁴ בקדושים כי יקה ולא שיקח את עצמו ונאמר¹⁵ בגירושין ושלחה ולא ישילח את עצמו.

מהאחר שידים שאין מוכחות אין ידיים¹⁶ אהא בע"פ שהיה תפוס בשערו או נוטל כוס של יין בידו או שכבר¹⁷ עבר נזיר לפניו אין נזיר, שכ' אלו ידיים שאין מוכחות הן ואפשר שעל דבר אחר הוא מכוין כלומר אהא בתענית וכיוצא בזה, ובע"פ שמלה אהא מורה שעל תאר גופו נאמרת ונמצא שהיא מורה על הנזירות יותר מתענית וכל שכן כשהוא תפוס בשערו או נוטל כוס של יין בידו, מכל מקום ידיים שאין מוכחות הן, אבל נזיר עבר לפניו הרי זה ידיים מוכחות והרי הוא נזיר אין זה אלא אומר אהא כמו זה ובלבך שכיוון לך.

1) ע' ב"י אה"ע ז כ"ז בשם ר' ירוחם. 2) כמו שכתב הר"ן בשם הרשב"א נדרים ו' א'.

3) ו' א'. 4) כוונת רבינו רק על „מנאי“ וכמש"כ להדייא בנדרים ד' ב' ד"ה כבר זוז' ולפיכך צריך שיכתוב ודין וכו' ומכל מקום בגין מיה אין הגט נפסל בו שהרי אין אדם מגרש אשת חברו עכ"ל ועי' בר"ן בסוגין וב"י אהע"ז קב"ז ד"ה וכתבו. 5) גיטין פ"ה ב'. 6) אבל הר"ן בסוגין כ' שת"י הגמ' סובב גם על גירושין. 7) הר"ף. 8) ב"כ גם הר"ן נדרים ו' א' שי"א שצורך גם בגין ועי' בב"י אהע"ז קב"ז ד"ה וכתבו של' שם הרא"ש ס"ל כו. 9) ע' חוס' גיטין ע"א א' ד"ה והא של' אמרה ודאי לא הוה אלא בפה" ובאמת רשי" שפ"ה ב' פ"י אמר לה „לכתוב בಗיטה“ וכ"כ במסכתין ו' ב' ד"ה לא אבל הטור אהע"ז קל"ז פ"י על אמרה ממש בשעת נתינת הגט ועי' בשוו"ת חת"ם סופר יי"ד סי' רכ"ז שלא העיר ע"ז. 10) הרמב"ם הל' גירושין פ"א הי"א אבל הטור באעה"ז סי' קל"ז לא כי „צורך“ אלא לשון שימוש לכתלה וא"כ קצת. 11) לפי דברי רבינו ליתא מ"ש הבית שמואל באעה"ז קל"ז סק"ב דהלא המחבר פטק שבלי אמרה פסול א"כ טופס הגט אינו מועיל. 12) לעיל במשנתנו. 13) הפנוי יהושע ז"ל בסוגין ד"ה אמר שמאלי וכיה לכוון בזה לדברי רבינו ולא כב"ש באעה"ז קל"ז סק"ב שכתב דהוי ספק קידושים. 14) דברים כ"ד א'. 15) חסר „האומר“. 16) רבינו גירושא חדשה לו בנזיר ב' עמי"ש רבינו בנדרים ד' ב' ד"ה כבר וכן בנזיר ג' ב' ד"ה כבר.

ויש מקשים זא על סוגיא זו שהרי בראשון של נדרים¹ לפי גירסה שבצתת ספרים¹ ממשען שנזיר עבר לפניו ידים שאין מוכחות הן, והוא שאמרו שם¹ מודרני הימך מופרשי הימך מרווחני הימך אסור אמר שמואל ובכלם עד שיאמר שאני אוכל לך שאני טועם לך, והקשו בה² למיירה דבר שמואל דידים שאין מוכחות לא הוין ידים, והם גורסים² והתנן אהא הרי זה נזיר והוינן בה ודלא בתענית קאמר ואמר שמואל והוא שהיה נזיר עבר לפניו, אלמא ידים שאין מוכחות הוין ידים, ומכל מקום אף לגירסה זו הם מתרצים דמודרני הימך ומופרשי הימך הוא כנזיר עבר לפניו, וכשאמיר עליהם שאינו אסור עד שיאמר שאני אוכל הוא מקשה אלמא ידים שאין מוכחות כי הני שכיווץ בהם נקרה מוכחה במקום אחר לא הוין ידים ורמינהו וכו', אתה מפרשה בהרבה סוגיות המתחלפות בתלמוד שאצל מודרני הימך הם נקרים ידים שאין מוכחות ואצל שאר דברים נקרים ידים מוכחות, ולדעתך עקר הדברים לගירסה זו שלא הקשו אלא מהה שהיה שמואל מפרשה תקופה בראשון של נזיר³ בשכבר היה נזיר עבר לפניו ולא שיהא עובר עכשו שמאחר שאינו עובר עכשו יד שאינו מוכיח הוא כמו שביארנו בראשון של נדרים⁴, ומכל מקום בגמרות שלנו של נדרים אין גורסינו בה כן, אלא למיירה דקא סבר שמואל ידים שאין מוכחות לא הוין ידים ותירץ לו אין שמואל מוקמים לה למתניתין כר' יהודה דאמר ידים שאין מוכחות לא הוין ידים כלומר ואף הוא עצמו סובר כן, וכן הלכה.

ואם⁵ קדש אשה בפני חברתה ונתן כסף לחברתה ואמר לה ואת, הרי זה יד מוכיח ומקדשת ובראשו של נדרים⁶ יתרחבו הדברים בדיון ידים מוכחות ושאינם מוכחות בע"ה.

ולענין ביאור ידים שאין מוכחות, פירושו דבר שאינו מבורר כל צרכו, ובידו רצפה⁶, תרגומו ובפומיה ממילל.

(דף ו' א') נתן קדושין לאשה ואמר לה הרי את מקודשת לי הרי זו מקודשת, ואפילו לא אמר לה בדבר זה כמו שביארנו⁷, אע"פ שלא היה מדובר עמה על עסק קדושה, הויאל ומכל מקום היא ועדייה מבנים⁸ את העניין, הן מצד שהיא יודעת בלשון, הן מצד שהודיעוה בכך. הן מצד רגילות העניין מצד המנהג כגון כלות שלנו שמתוך המנהג וההימה שאדם רגיל לעשותה הן מבינות העניין, שאם אינה מבינה כלל איינו כלום⁹, וכן הדין באומר הרי את אשתי או הרי את ארוסתי הרי את קנויה לי הרי את שלי הרי את ברשותי הרי את זוקתי¹⁰ הרי את לקוחתי שככל אלו לשון מבורר לקידושין הן וכל שעמר לה או כhab לה כן ושתהא היא מבינה או יודעת או מכרת בעניין שלשם קידושין היא מקדשת, אבל אם נתן לה ואמר לה או שכחבה לה¹⁰ הרי את

1א) ע' Tos' בסוגיין ס"ה הכא ורא"ש שהקשו כן מסוגיא דנזיר ב' ב'. 1) ד' ב'. 2) נדרים ה' ב'. 3) ב' ב' לפיג' ריבינו אבל בגמ' שלנו לי' גירסה זו. 4) ד' ב' ד"ה כבר. 5) ד"ז

מובא בטור אהע"ז כ"ז בשם הרמ"ה. 6) ישע"י ו' ו'. 7) לעיל ה' ב' ד"ה עקר. 8) ריבינו מגא דמסיע לhab' ז"ל באහע"ז כ"ז ס"א שגם בהרי את מקודשת צריכה שתבין וכמו שמאיריך ריבינו לפרש ולא כב"י שם ובריטב"א כי' שהזקה שהיא מבינה בה"א מקודשת ויל'... 9) גמ' שלנו וכן ברמב"ם הל' אישות פ"ג ה"ז,, זוקה לו" אבל הרמב"ם שנה סדר הגمرا, והטור אהע"ז כ"ז כי סדר אחר. 10) וכי' הרמב"ם הל' אישות פ"ג ה"ז והגה ריבינו כי לעיל במשנתנו להדייה שבקדושין שטר אינו צריך לומר כלום וגם הרמב"ם לא הזכיר אמרה בקידושין שטר ולכן דברי האבני מילואים באעה"ז סי' כ"ז טק"ח ד"ה מיהו צ"ג.

מיוחדת לי, אפילו אמר בדבר זה, או הרוי את מועדת ליה הרוי את גדי¹ הרוי את עורתו הרוי את צלעתי הרוי את סגורתי הרוי את תחתיו הרוי את עצורתי הרוי את תפושתי הרוי את חרותתי וכיווץ בלשונות אלו אין לשון שביהם מבורך לקדושים, וכל שאמר לה או כתוב לה כן ולא היה מדובר עמה על עסקיו קדושה אין בהם חשש כלל, אפילו הבינו האשה והעדים את העניין לשם קדושים² ואילו היה משבצת לו מוקדם וכתו גודלי המפרשים³ הטעם מפני שצידך היה לפריש וכיון שלא פירש נמצאו העדים תלויים בלב האיש והאשה ולא בשמיות אוניהם וראית עיניהם, ומכל מקום יראה מדעתם שאם פירש קודם קדושים לפני העדים והאשה שבלשונו זה הוא מקדשה הרוי זו מקודשת, אף הם כתובות כן בהדייא, אבל אם היה מדובר עמה על עסקיו קדושה ונתן לה באחד מלשונות אלו ע"פ שאם לא פירש כלום מקדשת ודאית כל שפירט לה אחד מלשונות אלו אינה מקדשת ודאית אלא היא מקדשת מספק, ונמצא לשון זה פחות משלא פירש מפני שלשונות אלו הבנתם מספקת אם לקדושים אם למלאכה, ומכל מקום אם היה באותו מקום שהורגלו לגמרי באחד מלשונות אלו להזכיר בו שם ארוסה מקדשת, הרוי הוא אצל אותו מקום לשון כלשון מבורך לקדושים, ומכאן אמרו האומר חרופתי ביהודה מקדשת, וגודלי המחברים⁴ פסקו בלשון זה שהוא מבורך לקדושים, מפני שסמכו על לשון המקרא⁵ ר"ל והוא שפה נחרפת לאיש, ומכאן אני מפקק בזמן זה לאומר הרוי את צלעתי להחמיר בו בדבר בה⁶ על עסקיו קדושה מפני שאדם

רגיל בלשונו אחת עשרה ^{21/07/2018}.

יהיה מדובר עמה על עסקיו קדושה והוא מתרצית לו ונתן לה בפני עדים בלבד שום דבר בעולם⁸ או בא עליה הרוי זו מקדשת, ודברו שבעסקיו קדושה הוא באותו הרוי את מקדשת לי, אחר שבשבוע דבورو עמה על עסקיו קדושה נתרצית לו, ואף העדים⁹ אין צריכין דבר זהזמנה¹⁰ ואמריתם עדי אלא כל שקדש בפניהם מקדשת, ודבר זה דוקא בשחם עסקים בעניין הקדושים ר"ל שלא פסקו מדבר בעניין הקדושים, אבל אם פסקו מדבר בעניין הקדושים אפילו היה משבצת לו מוקדם¹¹ ואילו נתעaskו מעניין לעניין ובאותו עניין ר"ל בצרבי הבית כגון כמה תשכיתין יש לך או היאך את

1) בגמ' הסדר עורתني נגדתי וברמב"ם שם שנה וכי' עצורתי אחר תחתיו כרבינו וכ"כ רשי' ורא"ש וטור שם ונראה שסדרם יותר מדויק כי כל הלשונות מעורתני והלאה יוצאות מפסקוי בראשית ב' ולמה יפסיק בפניהם בעורתתי עיי"ש' בטור כ' מיעדת מיווחת. 2) כ"כ הרשב"א בשם הראב"ד והבית שמואל באהע"ז סי' כ"ז סקי"א לא הביאו לראי' לדבריו. 3) הראב"ד זיל ולא כמו' שהבית שמואל שם משומם לדעים מסווגים. 4) הרמב"ם הל' אישות פ"ג ה"ז. 5) ויקרא י"ט כ' ועי' רבב"א ותמאן כוונת רבינו. 6) הפלאה"ה וצ"ל בק"א סי' כ"ז סי' כ' דבלישנא דבسفיקא אפי' אם הוסיף לישנא מעליה הו רק ספק קידושין ולענ"ד מרשי' גיטין פ"ה ב' ד"ה אמר משמע שאף לשון שאינו כל בגיטין אם כי גם לישנא מעליה וייל' ואכמ"ל. 7) במדובר עמה פסק רבינו לעיל דמקדשת מספק אף באינו רגיל. 8) ברמב"ם הל' אישות פרק ג' ה"ח כ' ,,ולא פירש ולא אמר לה כלום". 9) ד"ז לי' בסוגין אלא לקמן מ"ג א' אבל רבינו הולך בדרך הרמב"ם זיל של' בהלכה זו בהלכות אישות פרק ג' הלכת ח' קמ"ל בזה. 10) מלאה זו הוסיף רבינו על הרמב"ם ועי' בהרב המגיד שם. 11) רבינו הוסיף זה על לשון הרמב"ם ולענ"ד ברור שכונתו שדי אם שתקה ולאפק. מדברי מrown בכ"מ הלכות אישות פרק ג' הלכת ח' וכן נראה מדברי רבינו להלן דדווקא באמר אחר מתן מעות והיא שתקה הו ספק הא בשעת מתן מעות הויא וודאי מקודשת ורבינו תנא דמשיע' להבית שמואל באהע"ז סי' כ"ז סקי"ו. ע' במשנה מלך הלכות אישות פרק ג' הלכת ח' והל' א' ד"ה 'דברי שכ' שספק הוא אם שידוכין הוא כמדובר עמה עיי"ש' שהרשב"א ס"ל דלא هو וע' תוס' לקמן ג' ב' ד"ה תוששין.

נוהגת במלאת הבית וכיוצא בדברים אלו אין זה כלום, עד שיפреш אם קודם מעשה אם בשעתו, אף לאחריו אם היא מודה ומתרכזית בכח, ואף שתיקתה נעשתה מקדשת מספק¹ כמו שתיבאר למטה² בעניין שתיקת דלאחר מתן מעות בדיון קצר הוראות שבת, ומכל מקום יש מפרשים³ שכל שמדובר בענייני הבית וצריכי הזוג אותו עניין בעצמו הוא ואין קרווי מעניין לעניין באותו עניין אלא כגון שמדובר מזוג של אחרים⁴ כגון פלוני רוצה לשדר פלונית וכיוצא בדברים אלו, וכן הדעת נוטה.

צידך שתידע⁵ שהדבר בעסקי קדושה צריך שיהא בו לשון שלא היה כיווץ בו בקדושים יהא מועל, כגון שיאמר תרצה להיות אשתי, או אי זה משאר לשונות המועילים, ושיהא לשון שלא יהיה בו מkeit את עצמו אלא שתהא קנויה היא לו, הא כל שאינו כן אינו כלום, שאין דבר בעסקי קדושין מועל במה שאין קדושין עצמן מועילים, וכן נראה לי ברור.

ובן התברר לך מה שכתבנו שהשלוח חוץ או תכשיט למשДЕחת שלו הן על ידי שליח שיאמר לו דבר זה שלוח לך פלוני המשודך שלך הן על ידי עצמו בלבד דבר עסקי קדושין, אין אומרם שהשודכים יהיו עומדים במקום דבר⁶ עסקי קדושין אלא אין כאן חשש קדושים, אלא שחוור העניין לדין סבלונות אם יש לחוש בהם אם לא על הדרך שתיבאר בפרק שני.⁷

אף בגירושין היה מדובר עמה על עסקי גיטה ונתן לה ולא אמר לה הרי זה גיטיך הרי היא מגורת, ואין העדים צריכין הזמנה ואמריתם אתם עדי כמו שביארנו בקידושין⁸, של ראיית מעשה מבורר אין צורך בו להזמנה⁹, ופירשו רבותי שכן הדין בשלוחו¹⁰ בין בקדושים בין בגירושין, ושמא תאמיר בગט מה אנו צריכין לדבר עד שתבין העניין והויאל ועל כרחה מתגרשת מה לנו אם אינה יודעת, תדע שאחרוני הרבניים¹¹ פירשו מתווך לך שגיטה לא הווכך בזה כלל אלא אגב גרא, וכן כתובה גדולי קדמוניינו שבנרבונה¹², ולא הוצרכנו להרי זה גיטיך¹³ ושתהא היא יודעת¹⁴ לך אלא בכנים שטר חוב זה, ומצד שהגת אחד מתנאיו הוא שיהא נתון לה בתורת גירושין¹⁵ אבל כל שנתנו בתורת שטר חוב או מזווה¹⁶ או שנתנו בידה והיא ישנה ונוראה ומצאתו בידה אין גט, ואף באלו אם אמר אחר כן הרי הוא גיטיך דיו ואין

1) עמ"ש לעיל בהערה י"א. 2) לקמן י"ג א'. 3) א"י מי, הרשב"א פסק כמו"ד שמעניין לעניין נמי מקדשת והב"י באהע"ז כ"ז כי שיטת המרדכי שאף בדברים לפניה ולא,, "עמלה" מקדשת וכו' בדרכי משה סק"ד ובש"ע בהגה ס"א שכן משמע מטור שלא כי,, "עמלה" ע"כ ולענ"ד צ"ע שהרי הטור כי שם ד' פעמים,, "עמלה" ורק פעם א' השמייט,, "עמלה" וגם בס"י קל"ו ב' פעמים,, "עמלה" ועיי"ש בבב"י. 4) וראה"י להבית שמאול באהע"ז כ"ז סק"י. 5) דבר חדש שלא נשמע בראשונים ז"ל. 6) ע' מל"מ הל' אישות פ"ג ה"ח. 7) נ' א'. 8) לעיל ד"ה הינה. 9) לקמן מ"ג א' ד"ה זה שכתבנו כי' רבינו שבקדושים צריכה האשה לדעת שדים רואים וכ"כ ה"ה בשם הרשב"א הל' אישות פ"ג ה"ח.

10) ולע"ד שה"ה בשלוחה ופשיטה לי שאם אמר לשולחה לשונות המסתפקות כגון עורות וכו' שה האשה יכולה אח"כ לומר שלקדושים בדורין שעלה שליח ולא לקדושים מסווקין ובפרט בלשונות אלו שיש בהם משמעות מלאכה שאינו לכבוד לה ובפוסקים ז"ל לא נזכר אם אמר דברים אלה ע"י שליח וכו' ואכמ"ל. 11) כן קורא רבינו להר"ש אבל בר"ש מעשר שני פ"ד מ"ז לא כי זה אבל הריטב"א בסוגין כ"ב. 12) נ' שכונתו לבעל האשכול ז"ל כי בעקב המאור בגיטין ע"ח א' כי : כי הר' אברהם ז"ל דמאי דמקשינו בקידושין מנא ידעה וכו' לא מקשינו אלא על עסקי קדושין ,,בלבד" וכו'.

13) כדאי' גיטין ע"ח א'. 14) ע' טו"ז רס"י קל"ו. 15) כמ"ש"כ הרמב"ם הל' גירושין פ"א ה"ט.

16) כ"כ גם הרמב"ם שם אבל בגיטין ע"ח א' ליתא, והטור באהע"ז ס' קל"ז השמייט מזווה.

צורך לו ליטלו ממנה ולהזור ליתנו לה באמירת הא גיטיך, ואף אם אמר לעדים¹ ראו גט זה שני נותן לה ואמר לה בפניהם כנסי שטר חוב זה אע"פ שלא חור ואמר הרי זה גיטיך כשר, שהרי הודיעו² העדים שבתורת גט נתנו לה ולא הזכיר לה בתורת חוב אלא מפני שהוא נכלם ממנה³, ולמדנו מכל מקום שכל שלא הזכירו בשם⁴ חוב או מזווהינו איינו צורך אלא לנגינה אע"פ שאינו אומר כלום ושאינו⁵ מדובר על עסק גיטה הואיל ואין אנו צריכים לדעתה, ונתן לה ישנה שהוא צורך לומר לה אחר שנעורה הא גיטיך לא מפני שהוא צריכים לדעתה אלא שאנו צריכים ליתנו לבת שמירה, ומכל מקום גדולי המפרשים⁶ סוברים שאף בגט צורך שיאמր לה הא גיטיך אם בשעת מעשה אם או⁷ אחר מעשה אם איינו מדובר על עסק גיטה, וזה שהזכיר וכן בכנסי שטר חוב למד פירושו אף בדבר על עסק גיטה, ויראה מדעתם שם נתן לה בלא דבר עסק גיטה ובלא אמרת הרי זה גיטיך איינו כלום כדי קדושין הואיל וכאחד הווכרו בשמייה זו דין שווה, וגדולי המחברים⁸ כתבו שאם לא היה מדובר על עסק גיטה ונתן לה ולא פירש גט פסול הוא, והרשת שהשייה אביה הואיל ויודעת לשמר גיטה ועצמה לדעת ראשון מתגרשת אף בלא רמיזה, ולדעת שני צריכה רמיזה⁹, ואף מפרשים שהוכרנו נחלקו בה בהדייא כל אחד לשיטתו. ומגדולי הראשונים שבקטלוניה¹⁰ מכיריעים לומר שאין כתבו גטה שווה בגט ובקדושים מכל וכל, שבקדושין צורך שיבינו בדבר העדים והאשה. ובגט דינו או בעדים או באשה, הא כל שלא ידע אחד מאלו איינו כלום.

כל מי איינו בקי בעוני גיטין וקדושים והלכותיהם הכתובות בתלמוד לא יהא נ מהר להורות הורה בעניים שמא יטעה להקל באיל זה דבר ויבא להתריר אסור ערוה¹¹ ונמצא גורם רעה לעצמו ולאחרים, הא כל שלמד הלכותיהם שבתלמוד יורה אע"פ שאיפשר שהרבה ספקות מתילדות בענייהם, שכל שלמד הלכותיהם יודע הוא באיל זה דבר ראוי להורות לאסור או להתריר ובאי זה דבר ראוי לחוש ולהגיה מקום לספקות.

(דף ו' ב') בבר ידעת שלשון גירושין שבગט הוא הרי את מותרת לכל אדם ושבગט שחרור לשפהה הרי את בת חורין¹² לשפחתו הרי את מותרת לכל אדם איינו כלום, כתבו גדולי המפרשים¹³ הטעם מפני שהתרתת לכל אדם איינו תלוי בגט בלבד אלא

1) כדאי' גיטין נ"ה א'. 2) כמש"כ תוס' גיטין ע"ח א' ד"ה איינו שהעדים צריכים להגיד לה אבל הרמב"ם והטור בס"י קל"ו ס"ל דיין צריכים להגיד לה ואע"פ שרביבנו ס"ל שכש הגט אפי' בלי אמרת הבעל כלל שאינו חכי כיון שאמר כנסי שטר חוב ודרכי הטוויז' בריש סי' קל"ז בביור דברי הטור במחכ"ית אינם עולמים כלל שכ' זוז' וליפה כ' הטור וכו' או שאמר כנסי שטר חוב וכו' עד שיגידו לה העדים אח"כ שהיו שם שלוחים גמורים עכ"ל וקשה מאד לענ"ז הא הטור לא כ' צריכים העדים לומר לה. 3) ופשיטה לי שאם בתן הגט לשולחת באופן זה בטלה הגט כיון שאיינו כלום משולחה ולא ראויתי מי שייעמוד ע"ז. 4) חסר,,שטר''. 5) ע' בראשונים ובמל"מ הל' גירושין פ"א ה"ט והדברים ארוכים. 6) הראב"ד ע' רבב"א גיטין ע"ח א' ד"ה נתן בשם הראב"ד ובמלחמות שם. 7) ,,או" מיותר. 8) הרמב"ם הל' גירושין פ"א הי"א. 9) הרמא באהע"ז קל"ז ס"ה פסק כתוס' שהעדים צריכים להגיד לאשה שזו גיטה ולפ"ז ק"ק מדוע לא הזכיר בס"י קי"ט אצל גט חרות שצריך לרומו לה וצ"ע. 10) בעל המאור גיטין ע"ח א'. 11) בטושו"ע אהע"ז מ"ט ס"ג הוסיף וגורם להרבות ממורים אבל בס"י קב"ד סק"א כ' רק טעם ממורים וא"י מדוע השםיט הרמב"ם ד"ז. 12) חסר,, אמר" או,, כתוב''. 13) הראב"ד ואולי נאייד רבינו מפירש"י ד"ה הרי כי קשה על רשי''י במ"ש לשון גט לאשה מתיirthה לכל שהיתה,, אסורה לו על ידו'' הלא נשארת אסורה לאربעה קרובים ע' רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב ה"א ובני הב' שמואל בנימין נ"י אמר שכונת רשי''י שהיתה אסורה על ידו איסור אשת איש אבל על הקרובים חל איסור אחר ע' תוס' הרא"ש מה שהקשה על רשי''י ובגיטין פ"ה ב' ד"ה אמר לשפהה פירש"י באופן אחר.

בטבילה שאחר גט, וכן הדין בהרי את מותרת לבן חורין¹, וכן אם כתוב לאשתו הרי את בת חורין לא אמר כלום שאין זה לשון גירושין, אבל אם כתוב לאשתו הרי את לעצמיך במקומם² הרי את מותרת לכל אדם הרי היא מגורשת, וכל שכן³ שם כתוב לשון זה בשפהה שהיא משוחורת.

כתב לאשתו אין לי עסק בד אין זה כלום, ולא סוף דבר באין לי עסק בך שהוא כמשל עצמו⁴ אלא אף באין לך עסק כי, שאין לשון זה נאמר אלא בממון, ויש מפקפין בדבר זה, ואין נראה כן, אבל אם כתוב כן לעבדו יצא לחירות, ו王某 אמר⁵ והלא בשתפין ובנכסי מלוג אמרו⁶ שכל שהבעל או השחת אמר אין לי עסק בשדה זו ולא אמר כלום וכמו שאמרו⁷ מדין ודברים סליק נפשיה, תירצחו רבותי⁸ שבעבד כשאמר⁹ אין לי עסק בך גמר כל מה שצሪיך לשיחורו שהרי אינו צריך קניין והרי הוא כאלו אומר אין לי עסק בשדה זו וכן מידו שאמרו מגופה של קרקע קנו מידו, אלמא כל מה שגמר הנקנתו אין אמורים מדין ודברים סליק נפשיה ובעבד מיהא כל שאמր¹⁰ כן גמר הנקנתו שהרי אינו צריך קניין, ולוי נראה לתרץ שהasha והשחף הם באים לקנות בלשון זה זכותו של זה ואין לשון זה כדי להקנות, אבל העבד שאינו הנקנה אלא מחלוקת¹¹ ולשון זה כדי הוא לעניין מחלוקת, ומڪצת רבותינו הזרפתים¹² תירצוה שבעבד כל שאמר אין לי עסק בך וכן בו שמים להיבוט במצוות והרי הוא עיין הקדש שהאמירה ממשה¹³, אבל שדה הויאל ואין כאן זכות שמים הרי הוא מחר עריה, וכן יש שתירצוה¹⁴ בפנים אחרים וזה בכח וזה בכח אלא שכבר כתבנו בתרוץ עקר הדברים.

21/07/2018 חנוך

זה שכתבנו בהרי את בת חורין, והרי את לעצמה, ואין לי עסק בך שהעבד יצא בהן לחירות, דוקא בכתב ובудי מסירה או עדי חתימה, אבל באמירה אפילו העידו עלייך ואיפלו קנו מידו אינו כלום, שאין עבד יוצא אלא בכספי או בשטר או בראשי אחרים. וכן כתובה גדויל המחברים¹⁵, ומכל מקום גדויל המגיהים¹⁶ חולקים בה מיהא בקניין לומר שהקניין הרי הוא כסף.

המוכר עבדו לגויים קונסין אותו על שהפקיעו מצות לפdetoto עד עשרה בדמיו יצא לחירות, וצריך שיכתו בו גט שחרור להתירו בבית ישראל, שהרי הגוי לא קנאנו קניין הגוף כדכתיב¹⁷ מהם תקנו, אתם קוניין מהם ולא הם קוניין זה מזה, אלא שמל כל מקום אין מוציאין אותו מידו בלי פדיון שלא לבא עלייו בעקבין, אלא כופין את המוכר לפdetoto ויצא לחירות, אלא שצרכי גט שחרור כמו שכתבנו, ואיפלו כתוב לו היישראלי מוקדם שכל שיברה או שיטלק מן הגוי באז זה צד שישתלק ממנו לא יהיה לו

1) ד"ז אינו נזכר בפוסקים ולפי רש"י בסוגין יצא להירות וע' רש"י בגיטין פ"ה ב' ד"ה אמר לשפהתו שמשמע שלא יצא להירות אף בלשון זה ויל'. 2) גם רש"י בגיטין שם כ"כ ומשמע הוא אם כתוב גם הרי את מותרת וכור' כשר ונפשט' ספיקת הפלאה'ה זיל בק"א סי' כ"ז ס"ז עי"ש שכ' אם ישמש בקידושין לשון מסופק ולשון וודאי יחד הוא ספק קידושין ויל' ואכמ"ל.

3) צ"ב דבגמי' הכס"כ על האשה ולא העבד. 4) הוא טעם הראב"ד מובא ברשב"א. 5) כן הקשו כל הרשונים זיל. 6) כתובות פ"ג א'. 7) כתובות כ"ד ב'. 8) תי' זה ליתא בראשונים שלפנינו.

9) ר"ל כשכתב וכו' שהתחילה רבניו, כתוב כן' וכור' כי באמירה אין עבד יוצא לחירות וכמ"כ רבניו להדייא לתלן ד"ה זה. 10) ע' لكمן ט"ז א' וצ"ב. 11) ע' תוס' גיטין ע"ז א' ד"ה דין בשם ר"ת וע' ר"ן גיטין פ"ה ב'. 12) כדאי' لكمן כ"ח ב'. 13) ע' תוס' בבא בתרא מ"ג א' ד"ה אין.

14) הרמב"ם הל' עבדים פ"ה ה'ג. 15) הראב"ד שם בהשגות. 16) ויקרא כ"ה מ"ר.